БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№176 (10237) | 1963 оной июлиин 27, суббото | Сэн 2 мүнгэн

[А]гаарта, замбуулинай дайдада болон уһан доро ядерна зэбсэг туршалганууд хорихо тухай ДОГОВОР

[...] түрүүн хабаадагшад» гэнэрлэгдэһэн Совет Социалис [Респуб]ликануудай Союзай Велико[брита]нин болон Хойто Ирландиин [Нэгэдэмэ]л Королевствын, Амери[кын Хо]лбоото Штадуудай Прави[тельства]нууд,

[...]өөр зэбсэгжэхэ ябадалда [...]ха, бүхы түрэлэй буу зэб[сэг ...] тоодо ядерна зэбсэг үйлэд[...] туршаха ябадал урмашуул[...]уулха хүсэлэнтэйгөөр Нэгэ[дэмэл] Нацинуудай Организациин [...]гонуудтай тааруулан, улас[...]н шанга хиналта доро буу [...]бүгэдэ ниитээрээ, хүсэд ху[...] тухай хэлсээ дары түргэн [...] гээшые өөһэдынгөө гол зо[...]олгон табижа,

[...]э зэбсэг туршалгын бүхы [...]нүүдые хэтэ мүнхэдөө бо[...] ябадал туйлахые эрмэлзэжэ, [...]илгоор хэлсээнүүдые үргэл[...]э гэжэ шиидээд, хүниие [...] байһан оршониие радиоак[...]үйлнүүдээр хорлохо ябадал[...] табихые хүсэжэ, удаадахи [ту]хай зүбшэбэ гэбэл:

I СТАТЬЯ.

[...]э договорто хабаадагша бү[...]ынгөө мэдэлдэ гү, али хи[...]оро байһан ямаршье газар[...] зэбсэг туршалгын ямаршье [...]э, ямаршье бусад ядерна [...] хорихо, зайсуулха, хэхэ[...]н уялга абана гэбэл:

[а]гаарта; замбуулинай дайдые [...]ан, агаарһаа гадуур; газар [...] уһануудые болон далайе [...]ан, уһан доро; тэрэшэлэн, [...]рынгөө мэдэлээр гү, али хи[...]оро тэһэрэлгэ хэһэн гүрэнэй [...]йдын хилын гадуур радиоак[...]үйлнүүдэй унажа боломоор [...]э ямаршье газарта хэхэгүй. [...]рохи бүхы ядерна тэһэрэлгэ[...] оруулалсан, туршалгын бү[...]рна тэһэрэлгэнүүдые хэтэ [...] хорихо ябадалда зорюу[...] договор баталалгада, энэ [...] баталхын түлөө эрмэлзэхэ [...]говорой оролто соо хабаа[...] хэлэһэндэ энэ нэмэлтэ [...] заабаринуудай хохидол [...]үй байһан ябадал хараада аб[...]

[...]э, статьягай 1-дэхи пункт [...]рлэгдэһэн ямаршье газарта [...]энэ 1-дэхи пункт дотор [...]н хойшолонгуудтай ядерна [...] ямаршье туршалгануудые, ядерна ямаршье бусад тэһэрэлгэнүүдые үнгэргэхөөр баадхаха, урмашуулха гү, али ямар нэгэн зүйлөөр хабаадаха ябадалһаа бэеэ бариха гэһэн уялга энэ договорто хабаадагша бүхэн абана.

II СТАТЬЯ

1. Энэ договорто хабаадагша бүхэн энэ договорто оруулагдаха заһабаринуудые дурадхажа болохо. Дурадхагдаһан ямаршье заһабариин текст правительстванууд—түрүүн хабаадагшадта үгтэнэ, тэдэнь тэрэниие договорто хабаадаһан бүхы гүрэнүүдтэ эльгээнэ. Удаань договорто хабаадагшадай гурбанай нэгэн гү, али тэрэнһээ олонхиин эрилтэ табяа һаань, правительстванууд—түрүүн хабаадагшад конференци зарлажа, тиимэ заһабари хаража үзэхын тулада договорто хабаадагшадые бултыень урина.

2. Договорто анха түрүүн—хабаадагшадые бултанайнь дуунуудые оруулалсан, энэ договорто оруулагдаһан ямаршье заһабари договорто хабаадагшадай бултанайнь олонхиин дуугаар баталагдаха зэргэтэй. Договорто анха түрүүн хабаадагшадай бултанайнь баталһан грамотануудые оруулалсан, договорто хабаадагшадай бултанайнь олонхиин баталһан грамотануудые хадагаламжада тушааһанай һүүлээр заһабарнннь бүхы хабаадагшадта уялгата ёһоной болон хүсэндөө ороно.

III СТАТЬЯ

1. Энэ договорто бүхы гүрэнүүдэй гараа табихадань болохо. Энэ статьягай 3-дахи пунктын ёһоор, договорой хүсэндөө орохын урда тээ энэ договорто гараа табяагүй гүрэн бүхэн ямаршье гүрэн, ямаршье сагта энээндэ нэгэдэхэ аргатай байна.

2. Энэ договор гараа табиһан гүрэнүүдээр баталагдаха ёһотой. Баталалгын грамотанууд болон нэгэдэһэн тухай документнүүд договорто анха түрүүн хабаадагша гүрэнүүдэй — Совет Социалис Республиканууудай Союзай, Великобританиин болон Хойто Ирландиин Нэгэдэмэл Королевствын, Америкын Холбоото Штадуудай правительствануудта хадагалхын тулада үгтэхэ зэргэтэй. Иигэжэ тэдэнь правительстванууд—түрүүн хабаадагшад болгон томилогдоно.

3. Энэ договор анха түрүүн хабаадагшадай баталһанай, тэдэнэй баталалгынгаа грамотануудые хадагаламжада тушааһанай һүүлээр хүсэндөө орохо.

4. Энэ договорой хүсэндөө ороһоной һүүлээр баталалгын грамотануудайнь гү, али нэгэдэһэн тухай документнүүдэйнь хадагаламжада тушаагдаһан гүрэнүүдтэ энэ договор тэдэнэй баталалгын грамотануудай гү, али нэгэдэһэн тухай документнүүдэй хадагаламжада тушаагдаһан үдэр хүсэндөө орохо байна.

5. Гар табилга бүхэнэй үдэр тухай баталалгын грамота бүхэниие, нэгэдэһэн тухай документые хадагаламжада тушааһан үдэр тухай, энэ договорой хүсэндөө ороһон үдэр тухай, конференци зарлаха тухай ямаршье эрилтын абтаһан үдэр тухай, тэрэшэлэн бусад мэдээсэлнүүд тухай правительстванууд—түрүүн хабаадагшад энэ договорто гараа табиһан нэгэдэһэн бүхы гүрэнүүдтэ дары түргэн мэдээсэнэ.

6. Энэ договор Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Уставай 102-дохи статьягай ёһоор правительстванууд—түрүүн хабаадагшадаар гэршэлэгдэхэ байна.

IV СТАТЬЯ

Энэ договор болзоргүй юм.

Энэ договорой удхаар гараһан онсо тусгаар ушар байдалнууд оронойнгоо дээдэ зэргын аша хэрэгтэ аюул тохёолдуулба гэжэ шиидхээ һаа, договорто хабаадагша бүхэн өөрынгөө гүрэнэй бэеэ даанхай байдалые бэелүүлэн энэ договорһоо гараха эрхэтэй. Иимэ гаралга тухайгаа договорто бусад хабаадагшадта бултандань гурбан һара урид мэдээсэхэ ёһотой.

V СТАТЬЯ

Ород, англи текстнуудынь адли үнэнтэ, энэ договор правительстванууд—түрүүн хабаадагшадай архивуудта хадагаламжада үгтэхэ байна. Энэ договорой хуулита ёһоор гэршэлэгдэһэн буулгабаринууд договорто гараа табиһан, тэрээндэ нэгэдэһэн гүрэнүүдэй правительствануудта правительстванууд—түрүүн хабаадагшадаар эльгээгдэхэ байна.

Энээниие үнэмшэлгэ болгон хуулита ёһоор томилогдоһон удаадахи гар табигшад энэ договорто гараа табиба.

Мянга юһэн зуун жаран гурбан оной... үдэр Москва хотодо гурбан хэһэгээр зохёогдобо.

[С]овет Социалис [Р]еспубликануудай [С]оюзай [П]равительствын [т]үлөө

Великобританиин болон Хойто Ирландиин Нэгэдэмэл Королевствын Правительствын түлөө

Америкын Холбоото Штадуудай Правительствын түлөө

КОММЮНИКЕ

[...]гай президентын, Нэгэдэмэл [...]твын премьер-министрэй [...] түлөөлэгшэд—политическэ [...]нуудаар США-гай гүрэнэй [...]иин орлогшо У. А. Гарри[ман, Н]эгэдэмэл Королевствын сове[...]д-түрүүлэгшэ, эрдэмэй асуу[дал]ай министр лорд Хэйлшэм гэг[шэд сов]етнигүүдтэеэ хамта июлиин [...] Москва ерэбэ. СССР-эй Ми[нистрнү]үдэй Соведэй Түрүүлэгшэ [Н. С. Х]рущев господин Гарриман, [лорд Х]эйлшэм гэгшэдтэй уулзаа. [...] туршалганууды хорихо бо[...] али али талые һонирхуул[ха]н бусад асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаха хэдэ хэдэн уулзалгануудай түрүүшынхинь июлиин 15-да Н. С. Хрущевой түрүүлэлгээр болобо. СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкотой июлиин 16-һаа 25 болотор хэлсээнүүд үргэлжэлөө. Эдэ хэлсээнүүдэй үедэ делегацинуудые толгойлогшодто тэдэнэй советнигүүд туһалдаг байба.

Эдэ хэлсээнүүд зохид эрхэ байдалда үнгэрдэг байгаа. Агаарта, замбуулин түбидэ, уһан доро ядерна туршалга хорихо тухай договорой текст хэлсэгдэһэн байгаа. Коммюникетэй хамта тус договорой текст аминдаа толилогдобо. Июлиин 25-да А. А. Громыко, господин Гарриман, лорд Хэйлшэм энээниие урид хэлсэжэ, парофировалба.* Урид хэлсэгдэһэн договорой текстые өөһэдынгөө правительствануудта дуулгахын, хэлсээнүүд тухай мэдээсэхын тулада господин Гарриман, лорд Хэйлшэм тэдэнэй советнигүүд һаяар Москваһаа мордохонь. Тус договорто гар табилган һаядаа Москвада болохо гэжэ хүлеэгдэнэ.

Ядерна туршалгануудые хорихо тухай договор хадаа уласхоорондын шахардуу шанга байдалые һулаpуулха, эб найрамдалые бэхижүүлхэ тээшэ түрүүшын алхам болоно, энэ хэрэгтэ саашадаа хүгжэлтэ туйлагдаха байха гэжэ гурбан делегацинуудые толгойлогшод ойлголсобо.

Хойто-атлантическа договорой организацида хабаадагшад Варшавска договорто хабаадагшад хоёрой хоорондоо бэе бэедээ добтололсохогүй тухай пакт тушаа совет дурадхалые гурбан делегацинуудые толгойлогшод зүбшэн хэлсэһэн байна. Эдэ хоёр организацинуудта хабаадагшад союзнигуудтаа эдэ хэлсээнүүд тушаа хэлэжэ үгөөд, хэлсээнүүдтэ хабаадагша бүхы гүрэнүүдэй ханамаар энэ асуудалые зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлүүлхэ тухай хөөрэлдэхэ гэжэ гурбан правительстванууд ойлголсобо. Шахардуу шанга байдалые һулаpуулха хэрэгтэ зорюулһан бусад хэмжээнүүд тухай һанамжануудаа андалдан хэлсэһэн байна.

(ТАСС).

* Договорой текстые һайнаар тооложо, нэрэ обо[гоо] эхин үзэг табихадань [ге]жэ хэлэдэг.

Али али талаһаа түлөөлэг[ш]эй уласхоорондын договор [...] бүрин ойлголсоод, [...] договор баталһан тухай [пра]вительствануудай гараа та[биха]нь үлэнэ. (Редакциин ажаг[лалт]а).

Аха дүүгэй хани барисаан улам бэхижэнэ
[Н.] С. ХРУЩЕВОЙ, Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ амаршалга

[...] республикын хүтэлбэрилхы [...]буулагшад нүхэд Фидель Кас[тро], Освальдо Дортикос Торрадодо [Н]. С. Хрущев, Л. И. Брежнев [амарша]лга эльгээбэ. Республикын [револю]ционно һайндэр—националь[...]станиин 10 жэлэй ойтой да[ша]рамдуулан, үнэн зүрхэнэй амар[шалга]нэ телеграмма соогоо дам[жуулна].

[...] хүнүүд Кубын арадай шэн [...] баатар габьяагаар омогорхожо [...] гээд амаршалга соонь хэлэг[дэнэ. А]рбан жэлэй урда тээ гайхам[шагта] революционер нүхэр Фидель [...] түрүүтэй мүнөө суута боло[...]лөөтэ арал дээрээ шэнэ байда[лай т]өлөө тэмсэлэй туг бадаруулһан [...]үнөө үедэ Кубын Республикын [...]оронды байдал хэзээ хэзээнэйхиһээ һайжаранхай. Кубын правительствын шууд сэхэ хараа шугамай ашаар, Кубын арадай нягта жагсаалтай байһанай, Советскэ Союзай, тэрэшэлэн социалис оронууд болон эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудай түгэлдэр хүсэтэй дэмжэлгын ашаар Кубын революциин илалта түгэс дабшасые тогтоохо гү, али бариха гэһэн США-гай империалис ээрхэг түримхэй этэгээдүүдэй һэдэлгэ буруу һүрэнхэй. Экономико болон соёл культурын байгуулалтын асуудалнуудта улам улам ехэ анхаралаа хандуулхаар таарамжатай зохид эрхэ байдал Кубын арадта бии болонхой. Кубада социализм байгуулха шухала эрхэ нүхэсэл болохо оронойнгоо ажахые хүгжөөн дэбжээхэ орёо бэрхэтэй асуудалнуудые Кубын хүтэлбэрилэгшэд, арад зониинь ехэ эршэ хүсэтэйгөөр шиидхэжэ оробо.

Советскэ Союз Куба хоёрые нэгэдүүлдэг аха дүүгэй хани барисаан, харилсан ажаллалга удэрһөө үдэртэ бэхижэжэ байна гээд амаршалга соо тэмдэглэгдэнэ. Нүхэр Фидель Кастро Русай СССР-тэ хани ёһоор һаяхан айшалһаниинь энээнэй эли тодо гэршэ мүн болоно.

**

СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Кубын Республикын революционно һайндэртэй дашарамдуулан, республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Рауль Роа Гарсиада амаршалгын телеграмма эльгээбэ.

(ТАСС).

Манай эбдэршэгүй хани барисаан улам бэхижэг лэ
[Кубын] революционно һайндэртэ зорюулагдаһан Москвагай ажалшадай баярай суглаан

[МОС]КВА, июлиин 25. (ТАСС). [...], Кубын революционно [һайнд]эрэй 10 жэлэй ойн урда тээ—[июлиин] 26-най үдэшэ Москвагай оло[н ...] түлөөлэгшэд Союзуудай [Байшан]гай колонно зал соо баярай [суглаан]да ерэбэ.

[КП]СС-эй ЦК-гай секретарьнар [...] Рудаков, В. Н. Титов, ниислэл[эй ...] партийна, советскэ болон [...]и организацинуудай хүтэлбэ[рилэгшэ]д Президиумдэ һууна.

КПСС-эй Москвагай городской Комитедэй секретарь А. Е. Бирюков баярай суглаа нээбэ.

СССР-эй дээдэ ба тусхай дунда һуралсалай министр В. П. Елютин «Кубын революционно һайндэрэй 10 жэлэй ой — июлиин 26-най үдэр» гэһэн элидхэл хэбэ.

Нэгэдэхи номерой «Мосстрой» трестын коммунис ажалай бригадын бригадир, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Социалис Ажалай Герой Г. И. Ламочкин, Кировэй нэрэмжэтэ 1-дэхи часай заводой хүдэлмэришэн, коммунис ажалай ударник З. М. Логвинова, СССР-эй летчик-космонавт, Советскэ Союзай Герой П. Р. Попович Кубын арадта амаршалга хүргэбэд.

СССР-тэ Кубын Республикын хэрэгэй саг зуурын этигэмжэтэ Армандо Перес Пинтогой хэлэһэн үгые суглаанда хабаадагшад ехэ халуунаар угтаба.

НҮХЭД МАЛШАД! Һү, мяха абаха, гүрэндэ худалдаха, түсэб уялгануудай дүүргэлгэ танай гарта. Һү ехээр һаахын, малаа таргалуулхын тула эршэ түгэсөөр ажаллая.

Амжалтаяа арьбадхан

Анна Павловна Ткачева—Бэшүүрэй совхозой 3-дахи отделениин һаалишан. Энэ нүхэр жэлһээ жэлдэ һү һаалияа дээшэлүүлжэ, амжалтаяа улам арьбадхадаг ажалша бэрхэ эхэнэр юм. Нёдондо үнеэн бүриһөө 1500 литр һү абахаб гэһэн уялгаяа бэелүүлээ. Тиигэжэ отделениингээ һаалишадһаа түрүүлжэ ябана.

Долоон жэлэй табадахи жэлдэ 16 үнеэнэй толгой бүриһөөнь 1800 литр һү һааха уялга абаад, тэрэнээ бэелүүлхын хойноһоо эсэшэ сусашагүй тэмсэжэ ябадаг. Байгша оной түрүүшын хахадай хэды буруулган уларилтай байбашье, үнеэн бүриһөө 6 һарын туршада 820 литр һү һаагаад байна.

— Һү һаалиин билтарха саг ерээд байна. Энэ зунай, намарай үедэ уялгаяа нилээд даб гүүлхэ байхаб. Һүүлэй үедэ хура бороо орожо, бэлшээри һайжараа, һүрхэй шанга халууншье болоногүй. Тиимэ һэн тула үнеэднай һайса эдеэлнэ, һү ехээр ороно ха юм,—гэжэ Анна Павловна хөөрэдэг.

Үнэхөөрөөшье, нүхэр Ткачева хэлэһэн үгэдөө лаб хүрэхэ, социалис уялгаяа улүүлэн дүүргэхэ арга боломжотой.

И. Ткачев,
хүдөө бэшэгшэ.
Мухар Шэбэрэй үйлэдбэриин управлени.



Г. Димова.

Һүн далай салгидуулагшад

Мухар Талын һү һаалиин фермын һаалишад XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз соогоо эршэтэ ажалаараа суурхадаг, эгээл бэрхэшүүл гэжэ тоологдодогшье. Һайнаар лэ хүдэлдэг һэн туладаа тус фермээрхин Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин һү һаалиин фермэнүүд хоорондын социалис мүрысөөндэ хахад жэлэй дүн гаргахада гурбадахи һуури эзэлһэн байгаа бшуу. 6 һарын туршада тэндэхи һаалишад дунда зэргээр абажа харабал, үнеэн бүриһөө 1029 килограмм, тиихэдэ июнь соо 259 килограмм һү һаагаад һэн.

— Фермээрээ бүхыдөө жэлэй хугасаада 153 мянган килограмм һү һаажа абаха, тиихэдэ толгой бүриһөөнь 1700 килограмм һү һаахабди гэһэн социалис уялга манай һаалишад абаад һэн. Тэрэл хараагаа бэелүүлхын хойноһоо тэмсэжэ байна гээшэбди,—гэжэ тус фермые даагша Георгий Васильевич Вербенко манда хөөрөө бэлэй.

Үнэхөөрөөшье, эдэ ажалша бэрхэ нүхэд аһан шадалаараа хүдэлжэ, түрүүшынгээ амжалта туйлаа. Хахад жэл соо хамтадаа 89300 килограмм һү энэ фермээрхин һаажа шадаа. Хараалһанһаа гадуур 12,8 мянган килограмм һүн абтаһан болоно. Тиихэлээрээ тэдэнэр нилээдгүй амжалтатай хүдэлжэ ябана гээшэ ааб даа.

Июльшье һарын гараһанһаа хойшо фермын һаалишад ажалайнгаа эршэ бүри заашье һуладхаагүй. Мүнөө зүлгэ ногоогоор һайн бэлшээритэй Модон Хүл гэжэ газарта зуһажа байна. Үдэр һүнигүй адуулагдажа байһан үнеэдэй һүнэй гарасашье һайн. 20 үдэр соо 15 мянга гаран килограмм һү һаанхай. Һарын дүүрэтэр 6—7 мянган литр һү һаахабди гэжэ эдэ малшад үгээ үгэнхэй. Тиигэбэл июлиингээ түсэбые 3—4 мянган литрээр үлүүлхэ байһандаа омогорхолтой.

...Модон Хүлэй зуһаланда ерэхэдэмнай үдэшэ болонхой, адуулгашан И. А. Кириллов үнеэдэй бэлшээриһээнь суглуулжа асаранхай, һаалишад үдэшынгөө һаалга эхилүүтэй байгаа бэлэй. Эндэ эбтэй этэй 6 эхэнэр һаалишадаар хүдэлдэг юм.

— Маанад соогоол Гренада Максимовна Димовамнайл эгээл бэрхэ һаалишан гээшэ. Жэлэй эхинһээ хойшо 6 һара соо үнеэн бүриһөө 1201 килограмм һү һаагаа. Тиихэдэ үнгэрһэн июнь соо 311 литр һү һаажархёо. Июль соо үшөө ехые һааха янзатай болоод байна. Тэрэнэй удаа Евдокия Дмитриевна Орлова, Евдокия Никитична Белова, Полина Андреевна Кирилова...,—гээд, фермые даагша бултыень хургаа даран хэлэбэ. Юрэдөө, эдэнэй дунда гээгдэжэ ябаһан хүн үгы даа.

Фермын коллектив гансахан һү һаалгаараа хэрэгээ дүүргэнэ бэшэ, эдэнэрнай үхэр малаа үлхэхын түлөө ямар ехэ оролдолго гаргана гээшэб. Үнеэдээ бултыень искусственна аргаар үрэжүүлдэг тулада үнеэн бүриһөө тугал абана. Мүнөө 104 тугал түрүүлээд, нэгыешье гарзалуулаагүй түлжүүлжэ байна бшуу.

Мухар Талын һаалишадһаа жэшээ абамаар, бэрхэл ажалша малшад байна гэжэ тиихэдэ толгойдоо шангаар хадуугаа бэлэйб даа.

А. Николаев.

Оньһон аргын урманда

Чисаанын совхозой 6-дахи фермын үүлтэр һайта үнеэдэй нэгэ гүүртэ Загаһата тосхон шадар зуһажа байдаг. Энэ гүүртын үнеэдые оньһон аргаар һаадаг болохын тулада фермые эрхилэгшэ нүхэр А. Д. Цыбжитов ехэ эдэбхи үүсхэл гаргаа.

Тэрэнэй ашаар тус гүүртэдэ 16 үнеэе нэгэн доро һаажа шадаха тусхай түхеэрэлгэ тодхогдобо. Энэ шэнэ ёһоной орёо түхеэрэлгые фермын уран гартан—бэрхэ дархашуул Ц. Пиранглаев, Ц-Д. Гончиков, Д. Базаров, Д. Гомбоев, А. Ананин гэгшэд тон багахан саг соо барижа дүүргэбэ.

Шиферээр хушагдаһан, шэбшэгэр сэбэр шалатай байра соо үнеэдые зунай халуун гү, али хура бороотой үдэрнүүдтэ һаахада али зэргын зохид, таарамжатай гээшэб?! Һаалишад ехэл баяртайнууд.

С. Михайлов,
хүдөө бэшэгшэ.
Хоринн үйлэдбэриин управлени.

Мал ажалай продукци элбэгээр абанабди

Манай совхозой малшад адууһа малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, продукци бүри ехээр абаха гэжэ ехэхэн оролдолго гаргана. Һаалиин 7-дохи фермын коллектив сагаан эдеэ абалгаар горитойхон амжалта туйлана. Эдэнэр һаамхай үнеэдээ түхэреэн сүүдхэ соо адуулжа, үдэрэй гурба дахин һаана.

Тус фермынхид байгша оной түрүүшын хахадта 1829 центнер һү һааха уялга абаһан байгаа. Мүнөө тэдэнэр энэ уялгаяа амжалтатайгаар дүүргээ. Түрүүшын зургаан һарын туршада 2120 центнер һү һаажа, совхоз соогоо түрүү зэргэдэ гараа. Эндэхи һаалишад июнь һарын туршада бүри ехэ һү (үнеэн бүриһөө үдэрэй 8—9 килограмм) һаажа, хоногой 1000 гаран килограмм һү гүрэндэ тушаадаг байгаа. Түрүү һаалишад Мария Очиртарова, Раднацу Доржиева болон бусад 290—273 килограмм һү үнеэн бүриһөө һаана.

Мүн 6-дахи фермын коллектив эдэнһээ дутуугүйгөөр ажалладаг. Эдэнэр һү һааха хахад жэлэйнгээ түсэб баһал үлүүлэн дүүргээ.

Гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые мүн лэ үлүүлэн дүүргээбди. Түсэбэй ёһоор 1100 центнер тушааха байһан аад, 1135 центнер эрхим шанартай мяха гүрэндөө худалдаабди. Совхозой түрүү малшан Павел Кузьмич Ломов мал шахан таргалуулалгаар горитой амжалта туйлаа. Харууһалжа байдаг 147 хашарагуудайнгаа амидын шэгнүүрые сүүдхын 1223 граммаар нэмээһэн байна. Тэдэнь бултадаа һайн сэгнэлтэтэйгээр тушаагдаа.

Иигэжэ совхозоймнай бүхы малшад долоон жэлэй табадахи жэлдэ мал ажалай продукци элбэгжүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулжа байнхай.

Г. Дашиев,
Хяагтын үйлэдбэриин управлениин Хүдэриин совхозой парткомой секретарь.

Түрэл орон доторнай

ХАРТААБХА МАЛТАНА

МИНСК. Белоруссида эртын хартаабха малтажа эхилээ. Минск, Гомель, Брест болон бусад тэндэхи городууд шадарай, промышленна түбтэ дүтэ оршодог олон колхоз, совхозууд гектарай 130—160 центнер хүрэтэр хартаабха хуряана. Түрүүшын хэды мянган тонно хартаабха магазинуудта худалдагдажа эхилээ.

Республикада хахад миллион шахуу гектарта орой эдеэшэдэг хартаабха таригданхай. Механизаторнууд зурууд хоорондын элдүүрилгэ хоёрдохёо хэжэ дүүргүүтэй байна.

ГОРОХ ХУРЯАЖА ДҮҮРГЭБЭ

ЧЕРКАССЫ. Черкасска областиин колхозууд горох хуряажа дүүргэбэ. Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо энэ ургамал һурагтүй ехэ газарта таригдаһан байна. Тиибэшье һаань, горохые үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ долоон хоногоор шахуу уридшалан хуряагаа. Тусхай жатканууд, горохой ургасые баал болгодог түхеэрэлгэтэй 2500 гаран сенокосилканууд хэрэглэгдэһэн байна.

ХОЙТО ЗҮГЭЙ ХҮН ЗОНДО ЗОРЮУЛНА

РЯЗАНЬ. Рязаниин ажалшад түрүүшын хэдэн зуугаад тонно эртэ эдеэшэдэг хартаабха, үгэрсэ Архангельскын, Мурманскын, Норильскын ажаһуугшадта эльгээгээ. Нэгэ үдэрэй туршада Норильскын ажаһуугшадта 100 тонно эртэ эдеэшэдэг хартаабха эльгээгдэһэн байна. Мүн тиигэжэ Мурманскын, Архангельскын ажалшадта 500 гаран тонно үгэрсэ эльгээбэ.

НИКОЛАЕВ. Областиин колхоз, совхозууд үдэр бүхэндэ 1 миллион пүүд таряа гүрэнэй амбаарта оруулна. Иигэжэ 10 миллион гаран пүүд таряан гүрэндэ худалдагдаад байна.

Үдэр хоногой үнгэрхэ бүри таряа тушаалга эндэ улам улам ехэдэнэ.

ШЭНЭ ТЕХНИКЭ

МОСКВА. Москвагай конструкторнууд 11 агрегатна станогуудһаа бүридэһэн автомат түхеэрэлгэтэй лини бии болгоо. Энэнь урэмдэхэ, шүрэбэй гурьба татаха болон бусад олон ажал хэдэг.

Ами амяараа станогуудые хэрэглэһэндэ орходоо иимэ автомат түхеэрэлгэ оло дахин бүтээсэтэй. Иимэ түхеэрэлгые Серго Орджоникидзын нэрэмжэтэ станогуудые бүтээдэг заводой коллектив саашадаа гаргаха болоо.

НҮҮРҺЭНЭЙ ШЭНЭ УУРХАЙ

Кокс болодог нүүрһэнэй Фан-Ягнобско уурхай ашаглагдажа эхилхэнь. Эндэ үни урда сагта ехэ түймэр болоһон байгаа. Ошохонь ехэ бэрхэшээлтэй. Баруун Памиро-Алайн райондо нүүрһэнэй энэ уурхай оршодог юм. Арабай номуудта бэшэгдэһэнэй ёһоор, арбадахи зуун жэлэй үеэр ехэ түймэр эхилһэн болоно. Мүнөө үедэ Кухи-Малек уулын орой багта айхабтар халуун зандаа. Хадын шулуунай хахара гантаһан забһар зайлхайгаар утаан, газ соробхилжо байдаг юм. Тэндэхи шулуун дээрэ саарһа хаяхада, ойро зуура шаташадаг. Нютагай малшад энэ халуун шулуун дээрэ сай шанадаг, мяха болгодог байна.

Таджигай мэргэжэлтэд нүүрһэнэй энэ уурхайе һайса шэнжэлээд, нүүрһэнэйнь шанар угаа һайн гэжэ тодорхойлоо. Эндэ 2 миллиард тонно тухай нүүрһэн бии гээд элирхэйлэгдэнхэй. Энэ нүүрһые гарза багатайгаар малтажа абаха байна.



ЧЕЧЕНО-ИНГУШАЙ АССР. Тус республикын колхозууд болон совхозууд ешмээн хуряалгые дүүргээд, шэнинсэеэ хуряажа эхилээ. Мүнөө шэнэ ургасын таряа гүрэндэ эршэмтэйгээр тушаана. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Шэнэ ургасын таряа ашаһан машинанууд Аргунска таряа тушаалгын пункт руу ябажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ ЭКОНОМИКО ҺАЛБАРАН ХҮГЖЭ

1963 оной түрүүшын хахад жэл соо Буряадай АССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб бэелүүлгын дүнгүүд тухай

Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин мэдээс

Промышленность

Буряадай АССР-эй промышленность байгша оной түрүүшын хахад жэл соо валова продукци гаргаха түсэбөө 106 процент дүүргээ, тэрэ тоодо: Буряадай АССР-эй газар дээрэ байһан Зүүн Сибиримн совнархозой предприятинууд — 107 процент, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй промышленность — 103 процент дүүргээ.

1962 оной түрүүшын хахад жэлтэй сасуулхада, валова продукци үйлэдбэрилэн гаргалгын хэмжээн 9 процентээр ехэ болоо, тэрэ тоодо: Зүүн Сибиримн совнархозой предприятинууд — 12 процентээр, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй промышленность — 5 процентээр ехэ болобо.

1963 оной түрүүшын хахад жэл соо Зүүн Сибиримн совнархозой комбинадууд болон предприятинуудай, министерствэнүүд болон зургаануудай валова продукци гаргаха түсэбөө дүүргэһэниинь:

	1963 оной түрүүшын хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	1962 оной түрүүшын хахад жэлтэй 1963 оной түрүүшын хахад жэлые сасуулхада проц.
Зүүн Сибиримн совнархозой комбинадууд болон промышленна предприятинууд:		
Зэдын комбинат	107	103
«Татарска ключ» карьер	112	150
Галуута Нуурай шахтоуправлени	100,8	105
Ципиканай приискын управлени	110	115
«Электромашина» завод	107	130
«Буряадкабель» завод	100,3	126
«Теплоавтоматика» завод	102	136.
Станок бүтээдэг Селендумын завод	105	115
Металлаар элдэб зүйл хэдэг Кировэй нэрэмжэтэ завод	108	105
Автомобиль заһабарилдаг Илькиин завод	103	121
Улаан-Үдын модоной завод	109	97
Клюевскэ модоной завод	89	91
Улаан-Үдын мебельнэ фабрика	99,0	110
«Забайкаллес» комбинат	106	109
Улаан-Үдын шэлэй завод	109	85
Тимлюйн цемент-шиферэй завод	99.7	99.7
Барилгын материалай Татауровска комбинат	91	108
Улаан-Үдын хирпиисын завод	108	90
Улаан-Үдын мяха-консервын комбинат	125	117
Улаан-Үдын ликер-архиин завод	105	127
Улаан-Үдын спиртын завод	97	101
Бэшүүрэй саахарай завод	153	135
Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрика	102	111
Хяагтын ээрэлгын трикотажна фабрика	98	118
Хяагтын гуталай фабрика	106	117
Сүхын арһанай завод	107	91
Улаан-Үдын сабхи, һэеы гуталай фабрика	102	91
Улаан-Үдын оёдолой фабрика	98	81
Байгалай загаһанай трест	124	90
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй промышленность		
тэрэ тоодо:		
Эдеэ хоолой зүйл гаргадаг промышленностиин министерство	103	108
Арад зоной байра байдалай хэрэгсэлые хангадаг управлени	103	102
Республикын министерствэнүүд болон зургаануудай промышленность	**106**	**106**
тэрэ тоодо:		
Улаан-Үдын мелькомбинат	119	102
Буряадай АССР-эй соёлой министерствын промышленна предприятинууд	104	99,0
Шэнэ Бэрээнэй механическа завод	102	104
Һү бэлэдхэхэ, буйлуулха Буряадай республикын управлени	94	105
«Главвостоксибстройн» предприятинууд	**109**	**107**
тэрэ тоодо:		
Промышленна барилгын материалнуудай трест	105	102
№ 2 трест	108	101
«Бурятцелинстрой» трест	124	121
Ниитэ союзна министерствэнүүд болон зургаануудай промышленность	**104**	**104**
тэрэ тоодо:		
Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын завод	105	101
Түмэр-бетон конструкци гаргадаг Таловска завод	89	124
«Бурятэнерго» управлени	105	110

Валова продукци гаргаха түсэбөө дүүргээд, үлүүлэн дүүргэһэн байбашье, доро дурсагдаһан совнархозой предприятинууд, министерствэнүүд болон зургаанууд промышленна продукци үйлэдбэрилэн гаргаха түсэбөө зарим зүйлэй продукцяар дүүргээгүй.

Жэшээнь, «Теплоавтоматика» завод технологи тааруулан шалгадаг приборнуудые, эбхэмэл оронуудые гаргаха түсэбөө дүүргээгүй; металлаар элдэб зүйл гаргадаг Кировэй нэрэмжэтэ завод шаажан гүйлгэһэн амһарта (бидонууд, баагууд, табагууд) гаргаха түсэбөө дүүргээгүй; автомобиль заһабарилдаг Илькиин завод автомашинануудые, двигательнүүдые, крануудай түхеэрэлгэнүүдые капитальнаар заһабарилха түсэбөө дүүргээгүй; «Забайкаллес» комбинат аб адли түхэл маягтай гэрнүүдые бариха, иимэ гэрнүүдэй хэрэгсэлнүүдые гаргаха, тэрэшэлэн мебель гаргаха түсэбөө дүүргээгүй; Улаан-Үдын шэлэй завод 2, 2,5 миллиметр хэмжүүртэй сонхын шэл гаргажа сорголоод, ёоталха түсэбөө дүүргээгүй; Хяагтын гуталай фабрика арһан гутал гаргаха түсэбөө дүүргээгүй; Улаан-Үдын сабхи, һэеы гуталай фабрика һэеы гутал гаргаха түсэбөө дүүрэзгүй; эдеэ хоолой зүйл гаргадаг промышленностиин министерство консервэ болон кондитерска зүйл гаргаха түсэбөө дүүргээгүй. Арад зоной байра байдалай хэрэгсэл хангадаг управлени хирпиисэ, шлакблогуудые, мебель, арһан гутал, трикотажна гадар хубсаһа гаргаха түсэбөө дүүргэжэ шадабагүй. Улаан-Үдын мелькомбинат хүрпээ гаргаха түсэбөө дүүргээгүй, Буряадай АССР-эй соёлой министерствын промышленна предприятинууд ном, журнал, уран зурагай продукци гаргаха түсэбөө дүүргээгүй.

«Главвостоксибстройн» предприятинууд хирпиисэ, шлакоблогуудые, хабсаргагдамал түмэр-бетон конструкци, сонхын, үүдэнэй холбоодонуудые, рудна бэшэ материалнуудые гаргаха түсэбөө дүүргээгүй.

Локомотив-вагон заһабарилгын завод хэб хахэ, хүнгэн булад шудхаха түсэбөө дүүргэжэ шадабагүй.

1963 оной түрүүшын хахад жэл соо промышленна продукциин гол гол зүйлнүүдые гаргалга иимэ гэбэл:

1	1963 оной түрүүшын хахад жэл соо үйлэдбэрилэгдэһэниинь (2)	1962 оной түрүүшын хахад жэлые 1963 оной түрүүшын хахад жэлтэй сасуулхада процентээр (3)
Шулуу нүүрһэн — миллион тонноор	0,5	105
Барилгын модо шэрэлгэ (колхозуудай шэрэһые оруулангүй) — миллион кубометрээр	1,9	108
Хюрөөдэгдэһэн модон (колхозуудай хэһые оруулангүй) мянган кубометрээр	478	107
Хирпиисэ (колхозуудай шатааһые оруулангүйгөөр) — миллион хэһэгээр	38	99,3
Цемент	—	99
Шифер-условно плиткээр — миллион хэһэгээр	75,0	103
Хабсаргагдамал түмэр-бетон конструкци болон детальнууд мянган кубометрээр	40,2	113
Сонхын шэл миллион квадратна метрээр	3,3	80
Ноохон бүд — мянган квадратна метрээр	1042	102
Дотор хубсаһанай трикотаж — мянган хэһэгээр	1023	98
Гадар хубсаһанай трикотаж — мянган хэһэгээр	213	121
Арһан гутал — мянган паараар	66	92
Һэеы гутал — мянган паараар	136	97
Юумэ угаадаг машинанууд — мянган хэһэгээр	53,5	124
Автомобилиин кранууд — хэһэгээр	207	114
Мебель (түмэр оронуудые оруулангүй) — миллион түхэригөөр	2,5	113
Түмэр оронууд — мянган хэһэгээр	48,5	135
Мяхан (гүрэнэй фондһоо) — мянган тонноор	3,6	106
Колбасаагай зүйл — мянган тонноор	4,8	132
Загаһа барилга — мянган тонноор	2,0	80
Малай тоһон (гүрэнэй фондһоо) мянган тонноор	1,0	106
Үдхэн һүөөр хэһэн продукци һүндэ оруулхада — мянган тонноор	13.3	100,
Кондитерска зүйл — мянган тонноор	2,2	111
Бүхы янзын консервэ — миллион условно банкаар	13,8	106

Республикын промышленность ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 104 процент дүүргээ, тэрэ тоодо: республикын газар дээрэ байһан Зүүн Сибиримн совнархозой предприятинууд — 103 процент, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй промышленность — 103 процент дүүргээ.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргээгүйнүүдые нэрлэбэл иимэ: Галуута Нуурай шахтоуправлени, автомобиль заһабарилдаг Илькиин завод, сабхи, һэеы гуталай фабрика, Хяагтын ээрэлгын трикотажна фабрика, Клюевскэ модоной завод, Улаан-Үдын мебельнэ фабрика, Тимлюйн цемент-шиферэй завод, барилгын материалнуудай Татауровска комбинат, Улаан-Үдын хирпиисын завод, һү бэлэдхэхэ, буйлуулха Буряадай республиканска управлени.

Республикын промышленна предприятинууд 1963 оной түрүүшын хахад жэлэй турша соо үйлэдбэридэ оньһожоруулга, автоматика нэбтэрүүлхэ талаар, тэрэшэлэн түрүү технологи хэрэглэхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулаа.

Машина бүтээдэг предприятинуудта үйлэдбэриин гушан түхеэрэлгэ, тэрэ тоодо металл зүһэдэг 30 шахуу станогууд шэнэлэн заһабарилагдаа.

Промышленностиин зарим һалбаринуудай зарим предприятинууд үйлэдбэридэ оньһожоруулга, автоматика, түрүү технологи нэбтэрүүлхэ түсэбөө дүүргэжэ шадабагүй.

Жэшээнь, ой модоной промышленностиин, ой модоной ажахын һалбаринууд модо урадхуулха, модо уһа руу оруулха талаар хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулха түсэбөө дүүргээгүй.

Байгша оной түрүүшын хахад жэл соо 1 мянга шахуу уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод үйлэдбэриие улам нарижуулан һайжаруулха зорилгоор 5 мянга гаран дурадхал оруулба. 2 мянга гаран уралан нарижуулга, ухаалан зохёолгын дурадхалнууд арадай ажахыда нэбтэрүүлэгдэжэ, энэнь жэл соогоо 2 миллион шахуу түхэригэй арьбалалта үгэхэ юм.

Худөө ажахы

Совхозууд болон колхозууд хабарай тарилга амжалтатайгаар дүүргэжэ, тарилгын талмай хубаарилга һайжаруулаа, ургаса багатай ургамалнуудые бага болгожо, ургаса ехэтэй ургамалнуудые ехээр таряа, шэнэ газар элдүүрилэн ашаглаа.

Совхозууд болон колхозууд хабарай тарилгын түсэбые хамта дээрэнь 100,1 процентээр дүүргээ, тэрэ тоодо: ороохото ургамалнуудай — 100,1 процент, тэрээнһээ шэниисэ тариха түсэб — 101 процент, ороохото-бобово ургамалнуудые тариха түсэб — 103 процент, хүрпэзгэй ургамалнууд — 116 процент, кукуруза — 100,1 процент, фабрикада хэрэглэгдэхэ саахарай свёкло, хартаабха — 101 процент дүүргээ.

Гэбэшье совхозууд болон колхозууд еимээн, овощиин ургамалнууд, малай тэжээлдэ хэрэглэгдэхэ саахарай свёкло, тэжээлэй бобы тариха түсэбөө хүсэд дүүргэжэ шадаагүй.

Худөө ажахын ургамалнуудай тарилгын талмай хамтадаа республика дотор 800 мянга шахуу гектар болоо, тэрэ тоодо совхозууд болон колхозуудай тарилгын талмай 770 мянга гаран гектар боложо, нёдондо жэлэйхидэ орходоо 71 мянган гектараар ехэ болобо.

Совхозууд болон колхозууд ороохото ургамалнуудые 571 гектарта таряа гэхэ гү, али нёдондо жэлэйхиһээ 98 мянган гектараар ехэ болгоо. Тиихэдээ шэниисын тарилга 102 мянган гектараар гэхэ гү, али 38 процентээр, ороохото бобово ургамалнууд 11 мянган гектараар гэхэ гү, али 2,2 дахин ехэ болоо. Хартаабхын тарилга 1 мянган гектараар гэхэ гү, али 13 процентээр ехэ болгогдоо. Колхозууд болон совхозууд 73 мянган гектарта кукуруза таринхай. Энэнь нёдондо жэлэйхиһээ 4 мянган гектараар ехэ юм. Бүхы тарилгын ороохото ургамалай 79 процентнь, тэрэ тоодо шэниисын 92 процентнь, кукурузын тарилгын 95 процентнь сортовой үрэһөөр таригдаһан байна. Совхозууд болон колхозууд 509 мянган тонно наг шэбхэ, 3879 тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулжа, кукуруза, хартаабха, овощ, саахарай свёкло болон бусад ургамалнуудые тариһан байна. 1962 оной тарилгада орходоо минеральна үтэгжүүлгэ 3,5 дахин ехээр оруулагдаһан, наг шэбхэ 9 процентээр багаар оруулагдаһан байна.

Олон совхозууд болон колхозууд худөө ажахын ургамалнуудай тарилга харууһалха талаар ехэ гээгдэлтэй байна.

Республикын совхозууд болон колхозууд 90 мянган гектар паар хахалаа, 27 мянган гектар шэнэ, боро газар элдүүрилээ. Гэбэшье шэнэ, боро газар ашаглан элдүүрилхэ түсэб дүүргэгдээгүй. Совхозууд болон колхозуудта машина техникэ үгтэһэн байгаа. Тииһээ тиитэр техникэ ашаглаха талаар ехэ дутагдалнууд бии байһаар. Эбдэрхэй байһан дээрэһээ олон тракторнууд зогсоогдоно.

Үнгэрһэн хахад жэлэй турша соо совхозууд болон колхозууд тракторнуудаараа үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 11 процентээр ехэ ажал хэһэн байна. Гэбэшье 15 хүсэнэй трактор бүхэндэ 231 гектар элдүүрилгэ хүрдэһэн байна, энэнь нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо нэгэ багаар хороһон болоно.

Июлиин 1-нэй мэдээгээр түгэс бэлэн болгогдоһониинь: юрын жатканууд ба лафетэнүүдэй 72 процентнь, таряанай комбайнуудай — 64 процентнь, хартаабха малтадаг машинануудай 63 процентнь, силос хуряадаг комбайнуудай 57 процентнь, тракторна косилкануудай — 55 процентнь, таряа сэбэрлэдэг оньһон машинануудай 44 процентнь, свёклын комбайнуудай — 24 процентнь, ашаанай автомобильнуудай 15 процентнь бэлэн болгогдонхой.

Совхозууд болон колхозуудта ашаг шэмэтэ малай, шубуудай тоо иимэ болоо гэбэл:

	1963 оной июлиин 1-дэ совхозууд болон колхозуудта байһан ниитын малай, шубуунай тоо: мянган толгойгоор	1962 оной июлиин 1-тэй сасуулхада процентээр
Эбэртэ модо мал	304,8	103
тэрэ тоодо үнеэд	95,7	106
Хони, ямаад	1707,0	103
Гахай	93,7	123
Бүхы түрэлэй шубуун (дальбараануудые оруулалсахада)	1026,6	98

Совхозууд болон колхозуудта эбэртэ бодо малай тоо толгой жэл соо 9,9 мянгаар олошороо, тэрэ тоодо: үнеэд 5,5 мянгаар, хони ямаад — 53,8 мянгаар, гахай — 17,7 мянгаар олошороо. Шубуунай тоо 23,3 мянгаар үсөөрөө.

Совхозууд болон колхозуудта байгша оной түрүүшын хахад жэлэй турша соо нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал, түлнүүд иимээр олошороо гэбэл: тугал — 5,9 мянгаар гэхэ гү, али 10 процентээр; хурьгад — 68,4 мянган толгойгоор гэхэ гү, али 13 процентээр, поршоонхо — 17,4 мянгаар гэхэ гү, али 33 процентээр олошороо. Гэбэшье, эбэртэ бодо малай, хонидой эхэ малай гурбанай нэгэ хубинь һубайрһан байна.

Инкубаторна шубуунай станцинууд 109,8 мянган шубуунай элүүр дальбараа гаргаа гэхэ гү, али нёдондо энэ үеынхидэ орходоо 8 процентээр олошоруулаа, тэрэ тоодо уһанда тамардаг, индюгэй дальбараануудые 19,7 мянга гэхэ гү, али 14 процентээр олошоруулаа.

Хяагтын, Түнхэнэй, Хориин үйлэдбэриин управлениинүүдэй зарим колхозууд болон совхозууд үбһэ тэжээл дутагдалтай, адуу малые хангалтагүйгөөр харууһалһан, эдеэлүүлһэнэй гэмээр нёдондо жэлэйхидэ орходоо 1962—1963 онуудай үбэл малаа олоор үхүүлһэн, ашаг шэмынь доошолуулһан байна.

Хориин үйлэдбэриин управлениин Чисаанын, Анаагай, Яруунын совхозууд, Кабанскын управлениин Оймороой совхоз, Хяагтын үйлэдбэриин управлениин «Погранична», Сэлэнгын совхозууд болон колхозууд эбэртэ бодо малай тоо, тэрэ тоодо үнеэдэй тоо хорооһоо.

Хориин үйлэдбэриин управлениин Чисаанын, Анаагай совхозууд, Зэдын управлениин Борьёогой совхоз, Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин Саянай совхоз, Хяагтын үйлэдбэриин управлениин Сэлэнгын, Погранична совхозууд, Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин Суулгын совхоз, Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин колхозууд ниитын хонидой тоо толгой зарим тэды хороһон байба.

Хориин үйлэдбэриин управлениин Нарһатын, Нисэнгын совхозууд, Кабанскын үйлэдбэриин управлениин Оймороой совхоз, Зэдын үйлэдбэриин управлениин Торин, Борьёогой совхозууд, Хориин үйлэдбэриин управлениин колхозууд ниитын гахайн тоо толгойе хороһон байна.

Энээнтэй хамта совхозууд болон колхозуудай гүрэндэ тушааһан, худалдаһан мал бүхэнэй дунда зэргын амидын шэгнүүр мүн лэ хороһон байна.

Үнеэдэй тоо толгойн олошорһоной ашаар совхозууд болон колхозуудта һүн 931 тонноор гэхэ гү, али 2 процентээр ехээр һаагдаа. Энэ хахад жэлэй турша соо үнеэн бүриһөө дундаа зэргээр 585 килограмм һүн һаагдаа, энэнь 1962 оной түрүүшын хахад жэлтэй сасуулхада 33 килограммаар хороһон болоно.

Үндэгэ абалга 2,4 миллион хэһэгээр гэхэ гү, али 24 процентээр ехэ болонхой.

Совхозууд болон колхозууд байгша оной түрүүшын хахад жэл соо таряалангай 100 гектар бүридэ үүсэлэгдэһэн шэгнүүрээр 5,5 центнер, элдүүриин 100 гектар бүридэ 1,2 центнер мяха абаа; элдүүриин 100 гектар бүридэ 20 центнер һү абаа.

Энээнтэй хамта Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин Эрхирэгэй совхоз, Баргажанай үйлэдбэриин управлениин Хурамхаанай, Дыраэнэй совхозууд, Зэдын үйлэдбэриин управлениин Борьёогой совхоз, Хориин үйлэдбэриин управлениин Хүрбын совхоз, Хяагтын үйлэдбэриин управлениин Худэрын совхоз, Баргажанай үйлэдбэриин управлениин колхозууд нёдондо жэлэйхидэ орходоо һү 30, 30 гаран процентээр ехые абаһан байна.

Баргажанай үйлэдбэриин управлениин Дэрээнэй, Хурамхаанай совхозууд, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин Онохойн совхоз, Кабанскын үйлэдбэриин управлениин Оймороой совхоз, Хяагтын үйлэдбэриин управлениин Погранична, Сэлэнгын совхозууд, Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Эрдэм» совхоз, Хориин үйлэдбэриин управлениин колхозууд 1,5 дахин үндэгэ ехээр абаһан байна.

Үнгэрэгшэ хахад жэлэй турша соо республика 1962 оной түрүүшын хахад жэлдэ орходоо гүрэндэ 1132 тонно һү ехээр худалдаа, энэнь 3 процентээр ехэ болоно; үндэгэ 2,5 миллион хэһэгээр гэхэ гү, али 20 процентээр ехые худалдаба.

Республикамнай гүрэндэ мяха худалдаха, тушааха түрүүшын хахад жэлэй түсэбые 118 процент, үндэгэ — 102 процент, ноохо 198 процент дүүргэбэ.

Гүрэндэ һү бэлэдхэлгын зарим тэды ехэ болоод байхада, һү худалдаха хахад жэлэй түсэб 73 процент дүүргэгдээ.

Гүрэндэ эдеэ хоолой зүйл тушааха, худалдаха хахад жэлэй түсэб нимээр дүүргэгдөө гэбэл: үйлэдбэриин бүхы управлениинууд, аймагууд мяха, ноохо худалдаха түсэбөө сүм дүүргээ, Түнхэнэй ба Кабанскын управлениинүүдһээ бэшэ бүхы үйлэдбэриин управлениинүүд үндэгэ худалдаха түсэбөө дүүргэнхэй.

Гүрэндэ һү худалдаха, тушааха хахад жэлэйнгээ түсэбые нэгэшье үйлэдбэриин управлени дүүргээгүй.

Тиихэдэ Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин совхозууд болон колхозууд гүрэндэ һү тушааха, худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые оройдоо 58 процент, Кабанскын — Шэбэрэй — 68 процент, 71 процент дүүргэв.

Совхозууд болон колхозууд ... гэрэгшэ хахад жэлэй турша ... тэ бодо малай байрануудта ... ган толгой малай уһалха ... 23 мянган гахайн, 43 ... буунай уһалха уһалуурнуудые ... руулагданхай.

Иимэ түхеэрэлгэнүүд ... оруулагдаа гэбэл: 2000 ... тэ бодо малай, 7000 гол... хоол тэжээл оньһон аргаар ... хеэрэлгэ, 5000 толгой эбэртэ ... лай, 7000 толгой гахайн ... бааһа байра сооһоо оньһон ... гаргаха түхеэрэлгэ то... 10000 үнеэ һааха машина... хай. 1963 оной июлиин ... дээгээр совхозууд болон ... үнеэ һаадаг 326 машины... до 49-ниинь нүүдэл ... байһаар байтар бүхы үнеэ... нэгэ хубинь машинаар байба.

Транспорт

Зүүн Сибиримн түмэр замай Улаан-Үдын отделени ашаа тээхэ түрүүшын хахад жэлэй түсэб 104 процент дүүргээ, тэрэ тоодо шулуу нүүрһэ ашаха түсэб 104 процент, модоной ашаа — 108 процент, минеральна барилгын материалнууд 117 процент, таряа талханай зүйл 118 процент, арадай хэрэглэлэй эдеэ хоолой болон промышле... раа — 118 процент дүүр...

РСФСР-эй автомобильна ... болон заһамал харгын ... вын Буряадтахи автомоби... ниитэ хэрэглэмжын ав... транспортаар ашаа шэрэхэ ... лэйнгээ түсэбые 113 про... нүүдые зөөхэ түсэб 9... дүүргэбэ.

Капитальна барил...

1963 оной түрүүшын хахад жэл соо республика соо хамта дээрээ гүрэнэй капитальна һомололгын хэмжээн 1962 оной түрүүшын хахад жэлтэй сасуулбал, 5 процентээр ехэ болоо.

Буряадай АССР-эй газар дээрэ байһан Зүүн Сибиримн с... предприятинууд болон ба... дай 1963 оной түрүүшын ... лэй капитальна барилгада... гын хэмжээн нёдондо энэ ... һээ 7 процентээр бага бол...

Капитальна һомололгын хахад жэлэй түсэб нимээр... дээ гэбэл:

	Хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	Тэрэ то... Гэр байрын барилга	һургуули, эмнэлгын эмхи зургаанууд, ...
Республика дотор хамтадаа	95	122,0	93
тэрэ тоодо:			
Зүүн Сибиримн совнархозой предприятинууд болон организацинууд	88	115	2,5
Нютагай Соведүүдэй предприятинууд	91	104	79
«Главвостоксибстройн» предприятинууд	79	2,5 дахин	

Гүрэнэй предприятинууд болон эмхи зургаануудта 1963 оной түрүүшын хахад жэл соо 48 мянган дүр... балжан метр талмайтай гэр... дые ашаглалгада оруулаа... түсэбэйнь 90 процент бол...

Гол шухала подрядна организацинуудай барилга-хаб... хүдэлмэриин түсэбэй дүүргэлтэ иимэ баримтануудаар хару... гэбэл:

	Барилга-хабсаралгын ... риин түсэбэй дүүр... процентээр
№ 2 барилгын трест	95
№ 154 барилгын трест	71
«Бурстрой» трест	69
«Бурятцелинстрой» трест	103

Худалдаа наймаан, ниитын эдеэ хоо...

Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин комиссионно худалдаа наймаанай эрьесэгүйгөөр гүрэнэй, кооперативна худалдаа наймаанай эд бараанай эрьесэ 1963 оной түрүүшын хахад жэл соо 147,3 миллион түхэриг болоо, тэрэ тоодо: розничнo худалдаа наймаанһаа 136,1 миллион түхэриг, ниитын эдеэ хоолһоо 11,2 миллион түхэриг ороо. Гадна эд хэрэглэгшэдэй кооперациин комиссионно худалдаа наймаагаар дамжуулжа, худөө ажахын эдеэ хоолой зүйлһөө 1,8 миллион түхэриг оробо. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада гүрэнэй, кооперативна худалдаа наймаанай эд бараанай эрьесэ ... процентээр ургаһан байба.

Худөө нютагуудтахи эд хэрэглэгшэдэй кооперациин эд бараанай эрьесэ нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, 7 процентээр ехэ...

Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай 1963 оной түрүүшын хахад жэлэй розничнo эд ... эрьесын түсэб 100,2 пр... дүүргэгдөө.

Худалдаа наймаанай организацинуудай тус тустаа эд бара... даха түсэбэй дүүргэлтэ иимэ гэбэл:

Худалдаа наймаанай организацинууд	1963 оной тү... хахад жэлэй ... дүүргэлтэ про...
Улаан-Үдын горпищеторг	103
Улаан-Үдын горпромторг	101
Улаан-Үдын Главунивермаг	95
Столовонууд болон ресторануудай трест	100,2
ОРС-нууд болон продснабууд	101
тэрэ тоодо совнархозой УРС-нууд	102
Буркоопсоюз	98

Соёл гэгээрэлэй барилга, элүүрые са...

Ниитэ һуралсалай һургуулинуудай, тэрэ тоодо хүдэлмэрииинэн, хүдөөгэй залуушуулай, томо хүнүүдэй һургуулинуудай һурагшадай тоо энэ жэлдэ 160 мянга гаран болоо байба. Энэнь 1961—1962 оной һуралсалай жэлдэ орходоо 8 процентээр олон болоно.

1963 ондо дунда һургуулинуудые дүүргэжэ, 2,6 мянган хүн болбосоролой аттестат абаба.

Үйлэдбэриин һуралсалтай һургуулинуудай тоо, тэрэшэлэн арбан нэгэн жэлэй һуралсалтай һургуулинуудай тоо олошоржо байна.

Буряадай АССР-эй дээдэ, тусхай һуралсалай дунда һургуулинууд энэ жэлдэ заочноор, ажалһаа һаатангүй һуралсагшадые оруулалсахада, 2000 гаран мэргэжэлтэдые арадай ажахыда үгэхэнь, тэрэ тоодо: промышленностьда, барилгада, транспортда 600 гаран мэргэжэлтэдые, худөө ажахыда 400 гаран мэргэжэлтэдые, 700 шахуу багшанар болон соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай ... мэрилэгшэдые, 200 шахуу ... скэ хүдэлмэрилэгшэдые, 1... худалдаа наймаанай бол... рациин хүдэлмэрилэгшэдые гаргаха юм.

Һуралсалай энэ жэлдэ ... городто технологическа ... нээгдэнхэй.

Киноустановконуудай то... центээр олошороо.

Байгша оной түрүүшын ... лэй турша соо театрнууд, ... ни, дуу хатарай ансамбль, ... новконууд 10092 мянган ... хангаһан байна.

Хүүгэдэй эмхи зургаа... һуури 12 процентээр нэмэ...

1962 оной түрүүшын ха... тай сасуулбал, больницану... нарайлалгын байшангай ... 8 процентээр нэмээгдээ.

Клубна эмхи зургаану... олониитын библиотекэну... олошоржол байна.

Буряадай АССР-эй Статисти... управлени



Василий Прутовой Геннадий Каленых хоёрой нэрэ гансахан судна заһабарилгын заводто бэшэ, мүн республика доторнай мэдээжэ болонхой. Энэ хоёр нүхэднай электрогагнуургшадаар ажалладаг юм. Мүнөө тэдэнэр долоон жэлэй зургаадахи жэлэй түсэбөөр хүдэлжэ байна. Улаан-Үдэ городой Советскэ районой хүндэлэлэй самбарта тэдэнэрэй нэрэ бэшэгдэнхэй. Зураг дээрэ: В. Прутовой, Г. Каленых гэгшэд хөөрэлдэжэ байна.

САУҮАДЭЙ ЭЛМЭРИ

ЖАРГАЛАНТЫН ГАЛНУУД ЯЛАРНА...

ороһон харгын жэгдэхэнынь! Могой мэтээр хотирон, талаар зурына. Тэрээн ... үниин сагта табилуулһан ...е, хүнгэншье машина... рахада, одо мүшэдэй үр... ниб-ониб гэһэндэл захагүй ...

...хажуу тээ, хоёр модоной ...үг түмэн гал яларан, үр... гаан туяа сасаржа байба. ...ямар хото город гээшэб?» ...хадаашье ядахагүйт. Жар... Уужам сэлигэр үйлсэнүү... ...халһаар сомоной Советтэ ...рэбэбди. Газаа боро хараан ...нарбагар үүлэнүүдээр нюу... ...ра хушаад, тэрэнэй забһа... ...ты һара үе үе шагаана.

...олоһоншье һаань, Жарга... сомоной Советэй гэр гэрэл... ...э ороходомнай, халзаншаг ...й, харашаг шэгтэй хүн сто... ...һаа бодоод, гарымнай ад... ...бхилбэ. Энэ хадаа сомсове... ...үлэгшэ Дарма Балданмак... Бадмажапов гээшэ. Хэхэ ехэ хадань үдэшэндөө һууг... юм.

...УУДАЛАЙ АСУУДАЛНУУД

...анта тосхон жэл бүри үр... Энд*э* мүнөө 200 гаран үрхэ... ...үс бүридөө томо гооронсо ...

...ша хүнэй амбаар дүүрэн» ...д зон дэмы хэлсээгүй бай... ...уудалай асуудал — манай ...лай гол асуудалнуудай нэ... ...эл тиимэһээ Жаргалантын ...д энэ хэрэгтэ онсо анха... ...уулна.

... сомсоведэй оршон соо ...анта, Бухэн, һүтэй нюта... ...илээд ехэ ажахы үдэрһөө ...ргэдэн хүгжэжэ байдаг, бү... ...нь баяртай, жаргалтай ажа... Эндэ 2.000 гаран хүн, най... ...лэй 2 һургуули, участково ...а, гостиница, музей, хүүгэдэй тубсанатори, 4 магазин, хүдөөгэй 2 библиотекэ, колхозой амаралтын гэр, фельдшерскэ пункт гэхэ мэтэ бии.

Жаргаланта тосхон болбосон һайхан болонхой. Энэ жэлдэ тосхоноо ногооруулхын тула ехэ юумэн хэгдээ: 500 гаран модод Улаан-Үдэһөө асарагдажа һуулгагдаа; сомоной Советэй депутадууд болон эдэбхитэдэй үүсхэлээр үйлсэ, гудамжанууд арилгагдаһан, соёл болбосоролой гуламтанууд заһабарилагдаһан, гэр байранууд шэрдэгдэһэн байна.

Мүнөө Жаргалантын һургуулиин байшан, колхозой клуб, музей, амаралтын байшан, баниин гэр заһабарилагдажа дүүрээ, үбэлэй түлеэ залһан бэлдэгдээ.

Соёл болбосоролой, ажаһуудалай комиссиин түрүүлэгшэ, колхозой парткомой секретарь Василий Санжаевич Раднаевтай хөөрэлдэхэдэ, колхозойнгоо амаралтын байшан тухай иигэжэ хөөрэбэ:

— Амаралтымнай байшан һая заһабарилагдажа дүүрээ. Эндэ 25 хүн нэгэн доро амарха юм. Үбһэ хуряалгын урда тээхэнэ, сүлөөтэй сагтаа колхознигууднай амараа,—гээд нүхэр Раднаев энеэбхилбэ. Амаралтынь байшанда ошоод үзэбэлтнай, нээрээшье намжар байха даа. Сагаан хадын үбэртэ долоон гэр тобойлдоно. Тойроод сэсэрлиг. Шүдэ хаха ташама хүйтэн уһатай булаг харьялна. Хамтын байра соонь зөөлэн оронууд жэрытэр табяатай. Ванна, эдеэлэлгын, сэнгэлгын газарнууд аятай зохидхоноор эмхидхэгдэнхэй. Амаржал, сэнгэжэл баймаар.

Амаралтын байшангые даагша, колхозой ветеран Тогоошо Данзанович Данзанов «Победа» машинаараа гүйлгэжэ ерэбэ. Ехэл яаралтай, сүлөөгүй янзатай.

— Галуута Нуур гаража ерэхэм. Амаралтынгаа гэртэ эдеэ хоолой зүйлнүүдые нэмэжэ абахамни.

Повар басагамнай сүлөөгүй, амарагшадай олон болоходонь абиртахамнай ха гэжэ гэмэрнэ, — гээд Тогоошо Данзанович һанаагаа зобоно.

Колхознигууд Жамбалов, Найданов, Улзуева, Модоев, Жамьянова болон бусад зунайнгаа амаралтые угаа зохидоор үнгэргөө. Эдэнэй дундаһаа Сочи, Дараһан ошоһон хүнүүдшье бии.

Колхозой клуб гэжэ алдаршаһан үндэр ордонии тойроод пэгшэгэр ногоон сэсэрлиг. Түрүү хүнүүдэй зураг дүрэнүүд һуулгагданхай. Колхозой социалис уялгын дүүргэлтые харуулһан плакат, диаграмманууд үлгөөтэй.

Клуб соонь оромсоороо хүдөөгэй библиотекые даагша Виктор Александрович Февралевтой уулзахат. Уужам һарууд зал соо улаан хилэнгээр хушаатай столнууд жэрылдэнэ. Нэгэ углуудань «Аттеистын булан» эмхидхэгдэнхэй. Тэндэнь тусхай номууд, журналнууд бии. «Мүнөөнэй Монгол орон» гэһэн фотомонтаж ханадань яларна. «Манай Буряад орондо» гэһэн фотовыставкэ, түрүү дүй дүршэлэй булан, КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй материалнууд дэлгээтэй.

— Библиотекэдэмнай 10.000 тухай ном бии. 350 гаран уншагшадтайбди. Недели бүхэндэ (гарагай табанда) нүүдэл библиотекэмнай гүүртэ, отаранууд дээгүүр ябадаг. «Шэнэ зам», «Тохой» гэдэг гүүртэнүүдтэ зуу гаран номтой библиотекэнүүд бии. Уншагшадай олонхинь хонишод, һаалишад, малшад юм. Сомон Совет ажалдамнай ехэхэн туһа хүргэдэг, — гэжэ библиотекарь хөөрэнэ.

Колхозой клуб (даагшань Элеонора Хилтухинова) КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй материалнуудаар ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа байна. Элидхэлшэдэй бүлэгые даагша нүхэр Иванов, депутат багшанар нүхэд Быкова, Раднаев илангаяа ехэ үүсхэл, оролдолго гаргана. Участково больницын врач Нина Ивановна Шитова хүнүүе эмшэлхэ үүргэеэ дүүргээд һуудаггүй, харин ариг сэбэрые сахиха тухай, элдэб үбшэнүүдһээ бэеэ хайшан гээд хамгаалха тухай элидхэл, лекцинүүдые эмхидхэнэ.

ОЛОНИИТЫН ХҮСЭН ЕХЭ

Жаргалантын сомоной Совет 25 депутадтай юм. Саг үргэлжын 4 комисси олониитын туһаламжа, дэмжэлгэдэ түшэглэн, эмхидхэлэй, соёл болбосоролой хүдэлмэри ябуулдаг. Мүнөө хүн зонһоо суглуулагдаха хүдөө ажахын налогой мүнгэ 100 процент, страхованиин — 50 процент, доторой татабариин — 100 процент дүүргээд байна. Тэрэшэлэн хүдөө ажахын продуктнуудые хүн зонһоо тушаажа абалгын дүнгые харабал түрүүшын хахад жэлэй уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэө. 1963 ондо хүн зонһоо 8.000 килограмм һүн орохо байһан аад, мүнөө 4.726 килограммынь, 8.000 килограммай орондо 7.800 килограмм мяхан, 18.000 хэһэгэй орондо 22.021 үндэгэн, ноһоон 100 процент (3.500 кг) оронхой.

Эндэхи эхэнэрнүүдэй совет (түрүүлэгшэнь Зоя Амосовна Лежнина) энэ жэлдэ эдэбхи, үүсхэл ехэтэйгээр хүдэлөө. Советэйнь гэшүүд айлнуудаар ябажа, хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ тушааха хэрэг эмхидхэлсэнэ. Врач нүхэр Шитова 1 000 гаран үндэгэ сугтлуулаа.

Эхэнэрэй соведээрхин тосхонуудаа болбосон һайхан болгохын тулэ ехэ оролдолго гаргана. Гэр бүлэ бүхэнэй газаа модо һуулгуулха, ариг сэбэрые наринаар сахюулха гэһэн шиидхэбэри гаргаад, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлжэ байнхай.

Олониитын хабаадалга Соведүүдэй хүдэлмэридэ ехэхэн удха шанартай. КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй тогтоол соо Соведүүдэй ажал ябуулгада олониитые хабаадуулха шухала гэжэ тусхайлан заагдана.

— Хүн зомнай коммунис заншалтай, гуримтай боложо байна. Архи уугаад алмайржа ябадаг хүнүүд үсөөрөө. һүүлэй үедэ ехэл шанга, нарин болонхойбди, — гэжэ арадай дружиныг комитедэй түрүүлэгшэ Февралев хөөрэбэ. — Нүхэдэй сүүлэй ажал һаядаа багашаг болоод байна. Тиихэдээ һайн лэ гээшэ. Һогтуу ябаһан хүниие һайсахан «мушхадаг» , һүүлдэнь нүхэдэй сүүдтэ хаража үзэдэгбди.

Эхэнэрнүүдэй совет, арадай дружина, нүхэдэй сүүд саг үргэлжын комиссинуудтай нягта холбоотойгоор ажалаа ябуулна. Эдэнэр түсэбөө сугтаа табидаг, хэмжээ ябуулгануудайнгаа дүүргэлтые харилсан шалгадаг юм. Мүнөө, үбһэ хуряалгын үедэ, ажалгүй хэсэжэ ябаха хүниие колхозой үйлсэдэ харахагүйт.

АЖАЛ... ХАМАГАЙ ТҮРҮҮНДЭ АЖАЛ

Бүри эртэ хабар байхада, луговодуудай ажал яажа эмхидхэхэ тухай мүн лэ сомсоведэй гүйсэдком дээрэ хэлсэгдэһэн юм. Хүдөө ажахын комисси (түрүүлэгшэнь зоотехник В. Черниговский) луговодуудай ажалые ходо шалгадаг, зохихо туһа хүргэдэг. Газар уһалагшад Дабаа Ринчинов, Радна Дабаев, Балдан Тудупов, Батанима Шарапов гэгшэд сабшалангаа шанаржуулха хэрэгтэ ехэ оролдолго гаргаа.

Мүнөө, үбһэ хуряаха халуун хаһын ороод байхада, техникээр түгэс зэбсэгжэнхэй 3 бригада хүдэлнэ.

— Энэ жэлдэ хожом болотор хүйтэн байжа, ногооной гараса һаатаа. Тиигэбэшье Сэлэнгэ, Хёлгын арал, Тохой гэхэ мэтэ газарнуудаа сабшажа эхилээбди,—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Цыретор Лабанович Балданов хөөрөө һэн.

Мүнөө колхозой хонин ажалай, үхэр малай 40 бригада үбһэндэ ороод байна. Бригада бүхэн тракторна, морин косилкануудаар зэбсэгжэнхэй.

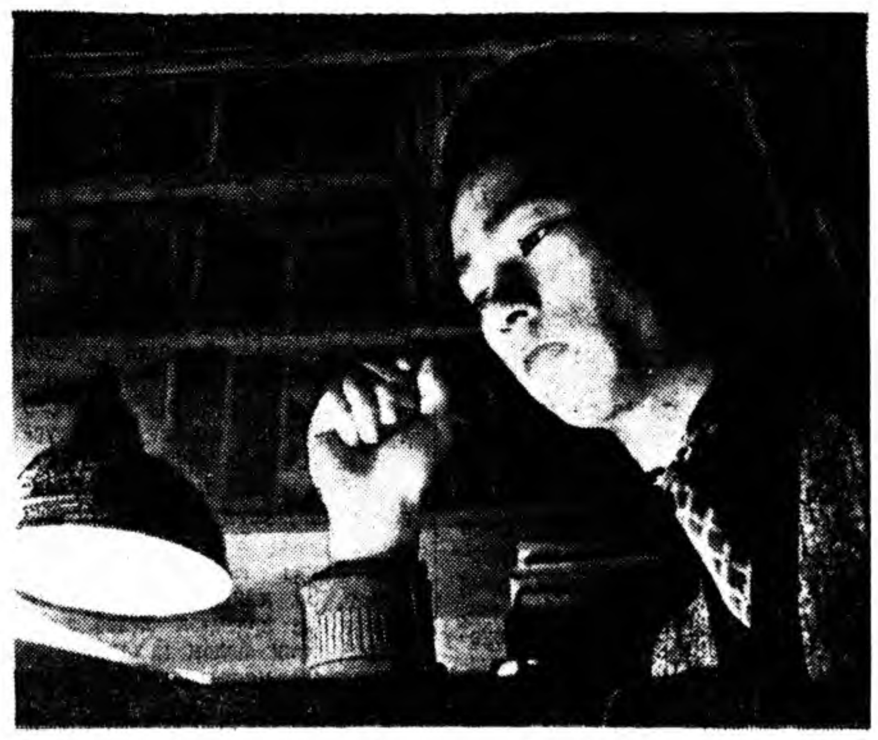
**
*

— Колхоздомнай түрүү хүнүүд олон. Сомсоведэй 25 депутат ажалай эгээл харюусалтатай газарнуудта ажаллана. Коммунистнууднай (би өөрөө нэгэдэхи бригадада парторгоор һунгагданхайб) урагшаа һанаатай, үүсхэлтэй зон юм. Жэшээлхэдэ, Дымбрыл Ринчинов, Дабаа Халзанов хонин ажалда хүдэлһөөр үнинэй, ходо магтуулдаг. Түрүү һаалишадай нэгэн, коммунист Владимир Гомбоев «ёлочко» түхеэрэлгэ шудалжа байнхай. Коммунистка Анастасия Воронцова колхоз соогоо түрүүлнэ, байгша оной түрүүшын хахад жэл соо үнеэн бүриһөө мянга гаран литр һү һаагаа. Һаяхан, һайндэрөөр дашарамдуулан, зуу гаран түрүү хүнүүдээ шагналда хүртөөгөөбди, — гээд сомсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Бадмажапов хөөрөөгөө дүүргэбэ.

Жаргалантын сомсовет республика доторхи сомсоведүүдэй мүрысөөндэ эрхимлээд, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хоёрдохи шанда хүртөө юм.

...Үдэшын боро хараан бууһаар үнинэй. Жаргалантын айлнуудай сонхонууд ярарна. Сомсоведэйшье гэр гэрэлтэй. Түрүүлэгшэ хэдтэйшьеб ехэл хөөрэлдэнэ. Ажал... хамагай түрүүндэ ажал.

Г. ДАШАБЫЛОВ.



Владимир Санги Сахалинай областиин Ноглика һууринда ажаһуудаг. Нивх үндэһэ яһанай энэ багша хүбүүн рассказуудай, шүлэгүүдэй хоёр ном гарганхай. Гадна арадай аман зохёол тэрэ суглуулдаг. Нивх үндэһэ яһанай арад зоной хэлсэдэг үльгэр, домогуудые суглуулжа, һая ород хэлэн дээрэ В. Санги оршуулжа гаргаа.

ТАСС-ай фотохронико.

Шэнэ шүлэгүүдһээ

Чимит ЦЫДЕНДАМБАЕВ

Маяковский

Далатай бэшэ,
Дандаа залуу Маяковский
Будүүн тулгууртай
Бүгэдын дунда ябана,—гээд,
Хонгор сэдьхэлдэм
Ходол юундэ ородог бэ?
Зүрхэ бодолни
Зүндөөл юундэ этигэдэг бэ?

Мүнөө нэрыень
Мүнхэлэн байгша Талмайгаар,
Үндэр ахамнай
Үглөө бүри ябана, — гээд,
Хаража нюдөөрөө
Ханаһан шэнги байгшалби!
Халуун үгыень
Хадууһан шэнги бологшолби!

Гаганова тухайда
Гагарин тухайда шүлэгүүдыень,
Газетэдэ һаяхан
Уншаһан шэнги байгшалби!
Габьяата зоноо
Дурдан дуулаһан поэмыень,
Гартаа барижа
Ябаһан шэнги байгшалби!

Маяковскиин бэшэһэн
Маяк шэнги тэрэ номой,
Хара шэрэнь
Хатаадүй шэнги байдаг лэ!
Хэблэлһээ гараха
Хэтынгээ замые эхилээшэнь
Энэ үглөөгүүр гээд
Этигэн һанан ябагшаб...
Хоёр нюдөө

Шэб анихадамни, хододоо,
Бултанһаа ахашье һаа,
Буурал болоогүй Маяковский
Бодолгото болоһон
Пушкинай памятнигай
хажуудахи,
Болхотой хүдэр
Скамейкэ дээрэ һуужа байдаг!

Халуун Африкын,
Хабатай бужагар студентнэр,
Аха дүү Хитадай,
Америкэ, Японой залуушуул,—
Нарыень халхалтараа
Дүхэриглэн тойрошоод байна,—
гээд
Намда мүнөөшье
Һанагдажал, харагдажал байнал
даа.

— «Шадалай хүрэхэ
Шанга дуугаар» — поэмэеэ,
Уншажа үгэхые
Урижа, гуйжа студентнэр.

Арбаад хэлэн дээр
Алишье тээһээнь добтолнод.
Алдарта поэдынь
Арсаха баатай, мүнөөдэр...
— Жааханайнгаа нүхэртэй,
Загаһанай агнуурида хоюулан,
Холын мүрэндэ
Хоёр хоногоор ошообди...

Хоолоймни һөөлдөө,
Һалхи бага абад гээб...
Хожом нүхэдүүд,
Хожом шүлэгөө уншуужаб!
— Хаанаһаа ерээбтэ,
Та хоёр залуушуул?
Хараха янзада
Поэдүүд лэ хэбэртэй!—гээд,

Залитай галтай
Залуу һайхан нюдөөрөө,
Хажуу тээшээ
Хараадхихал янзатай.
— Буурал Байгалһаа,
Буряадһаа һаяхан ерээбди.
Ангабаев Солбон
Улзытуев хоёр гээшэбди! —
Хүхэнүүд дэбтэрээ

Хүндэлэн гартаа адханхай,
Сэнгэлиг нүхэдни
Сэдьхэлдээ нара намаалуулна.
Бултанһаа ахашье һаа,
Буурал болоогүй Маяковский
Ураалай заводто
Уряалай командировкоор
ерэнхэй,
Душэ балтын
Дүлэтэ дорюун наяраан соо,
Шэнэ эпос
Шэрэм бүлэдаар шэрээнэ.
— Бэлигтэйбди, — гэжэ
Бэедээ найдаһан зарималта,
Маяковский уурлана.
Мартахаар бэшээр хараана.
Арадайнгаа габьяае
Алдаршуулан байһан нүхэдөө,
Үүлэндэ хүрэтэр
Үргэжэ шадаха баатар лэ!
Маяковский золтой!

Поэдүүд соогоо — жаргалтай!
Омогтой ябалгань
Олон түмэндэ мэдээжэл:
Зузаанууд боти
Зуун партийна номуудыень —
Үргөө ха юм,
Үргэн миллион арадуудынь!

...ЕДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ СЕМИНАР

...ан Улаан-Үдын аймахарьяата сомонуудай хү...ригшэдэй семинар бо... Эмээндэ хабаадагшад ...доторхи ажал хэрэгүү...мүнгөөр хангалга, пенси, ...түлэлгэ тухай, үбһэ ...ряа хуряалгын үедэ со... Соведүүдэй хэхэ хү...ри зүбшэн хэлсээ.

...үүлэй үедэ Соведэй ...а зарим тэды дутаг...үд тохёолдоһон байна. ...энь, собесһээ мүнгэ аба...үнүүд Ивалгада сбер...н үгы дээрэһээ аяар ...ғатай ошохо баатай бо... —гэжэ райфое даагша Санжиев элидхэл соогоо ...хэлбэ.

...рэгшэ һуралсалай жэл...най район дотор 12 үхи... һургуулиһаа гадуур үлэ... —гэжэ Советскэ районо...пектор нүхэр Майоров ...элбэ.—Гэхэ зуура за... һургуулиин директорнүүд ...до худал мэдээ эльгээ...одэ бүрлүүлдэг байна. ...элхэдэ, Дээдэ Жэрэмэй... һургуулиһаа гадуур үлэ... үхибүүднай олонхидоо ...бэетэй, ухаа муутай —гэжэ мэдээсэһэн байба. ...ь ухаа муутай бэшэ, ха... ямаршьегүй элүүр бай... —гэбэ.

...гэрэгшэ жэлдэ район до... 371 һурагшад элдэб ...агаанаар һуралсалһаа ...ээ.

...он соомнай хүмүүжүүл... хүдэлмэри һуларанхай. ...ониитын уялгата һурал... хуулиие бэелүүлхэ, хү... ...үүлгын хүдэлмэри эрид һайжаруулха шухала гэжэ семинарта хабаадагшад онсолон тэмдэглэбэ. Гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо **А. К. Чебунин** үгэ хэлэхэдээ, депутат бүхэн олониитэдэ үльгэр жэшээ харуулжа ябаха ёһотой гэбэ.

Сомоной Соведүүд харьяата колхоз, совхозуудайнгаа ажал хүдэлмэриие үдэр бүхэндэ шалгажа, хинажа байха зэргэтэй. Үбһэ хуряалгын үедэ хүдэлмэришэд, колхознигуудай хэрэглэмжые дүүрэн хангахын тула худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай, соёл культурын эмхинүүдэй ажал хүдэлмэриие сомоной Соведүүд онсо анхаралдаа абаха ёһотой. Эхэнэрнүүдэй, пенсионернүүдэй Соведүүд, нүхэдэй сүүд болон арадай дружина гэхэ мэтэшэлэн һайн дуранай бусад эмхинүүдые һайнаар хүдэлгэхэ, ажалыень тодорхойгоор хүтэлхэ шухала.

Соёлой гуламтануудай хүдэлмэриие һайжаруулха, кино болон концертнүүдые үбһэшэдтэ ходо харуулжа байха тухай Улаан-Үдын аймагай Соведэй культурын таһагые даагша **Е. Б. Токтонов** хэлэбэ.

В. Петонов.

Шэнэ хуулиин үндэһөөр

Хориин аймагай ажалшад «Колхозой гэшүүнбэшэ эрхэтэнэй үмсэдөө мал бариха нормо тухай» РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй тогтоолые һайшаан угтабад.

Гүрэнэй-кооперативна үйлэдбэринүүдэй үдэр бүхэндэ үргэдэн хүгжэжэ байхада, үмсын малай тоо толгойе олошоруулһанай хэрэггүйнь элитэ. Үмсын малай тоо олошорходоо ниитын ажал хүдэлмэридэ һаад тойбо татадаг байна. Дээрэ дурсагдаһан тогтоолой гарахаһаа хойшо бэлэдхэлэй эмхи зургаанууд, ажахынууд бодо мал хүн зонһоо олоор худалдан абажа эхилэнхэй. Хори, Хэжэнгын колхознигууд болон совхозуудай хүдэлмэришэд шэнэ тогтоолой толилогдохоһоо хойшо 300 гаран толгой бодо мал, хонидые тушаагаа. Хэжэнгын, Ашангын, Хориин сомоной Соведүүдэй үүсхэлээр мал тушаалга эмхитэй һайнаар үнгэргэгдэжэ байна. Хэжэнгын сомоной Соведэй (түрүүлэгшэнь нүхэр Бадмаев) харьяата совхозууд гүрэндөө 500 гаран центнер үхэрэй мяха худалдаа.

Энэ хуулиһаа хүтэлбэри болгон, РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет 1963 оной майн 27-до тусхай тогтоол гаргаһан юм. Энэнэй үндэһөөр нормоһоо олон малтай хүнүүдтэ налог ашаха ёһотой юм. Аймагай, хото городой финансын таһагууд гэр бүлэ бүхэндэ ерэжэ, налог суглуулха зэргэтэй.

Июлиин 1-һээ манай аймаг дотор хүнүүдэй үмсын малые тооложо эхилээ. Шалгалтаһаа харахада, совхозууд болон леспромхозуудай хүдэлмэришэд правительствын тогтоолые дүүргэнэгүй гэжэ тэмдэглэмээр. Дээдэ Хүрбын, Дунда Худанай, Чисаанын, Хориин, Дээдэ Хэжэнгын сомонуудай совхозууд, леспромхозууд болон бусад эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд, алба хаагшад хууляар тодорхойлогдоһон нормо дабажа, олон мал үмсэдөө барина.

Тэрэшэлэн зарим хүнүүд малнуудаа бүлэ доторoo «хубаажа бэшүүлдэг зантай. Шалгалтын ерэхэдэ, талада бэлшэжэ ябаһан малаа зорюута нюугаад, «манай мал бэшэ» гэжэ хэлэдэгшье ушар үзэгдэнэ. Гансахан Тээгдэ тосхондо зуу гаран толгой, ямаршье эзэгүй ямаад ниитын бэлшээри зулгааһаар.

Финансын эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй гол уялга юуб гэхэдэ, үмсын малые саг болзор соонь зүбөөр шалгаха зэргэтэй.

Бэлэдхэлэй эмхинүүд, колхоз болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд үмсын үлүү малые хаһа соонь (августын 15 болотор) худалдуулха хэмжээ абаха болоно.

Ц. Цыдыпов,
Хориин райфогой гүрэнэй олзо доходуудай ахалагша экономист.



...аан-Үдын хүдөөгэй аймагай ...уйлейн Ленинэй нэрэмжэтэ ...о гүрэндэ үндэгэ худалдаха ...гээ түсэб болзорһоонь түрүүлэн дүүргэбэ. Тахяа шубуугаа ...р харууһалжа, үндэгэ олоор хэрэгтэ тус колхозой шубуу... Христинья Григорьевна Са... ...а өөрынгөө нилээд хубитые ...алсаһан байна. Энэ эхэнэр ...гөө харууһалдаг тахяа бү... ...е үнгэрһэн 6 һарын туршада ...ндэгэ абаад, байгша оной дүү... ...р тахяа бүрһөө 130 үндэгэ ...аар зорижонхой. Зураг дээ... Х. Г. Сазонова.

О. БЕРЕЗКОВОЙ фото.

ОППОРТУНИЗМЫЕ ЛЕНИНИЗМЫН ИЛАҺАН ТУХАЙ

РСДРП-гэй Хоёрдохи съездын түүхэтэ удха шанар

РСДРП-гэй Хоёрдохи съездын жаран жэлэй ой коммунистнуудһаа гадна, бүхы совет хүнүүдэй һайндэр болоно. Энэ хадаа мүн аха дүү партинуудайшье, арадай демократиин оронуудай ажалшадайшье, дэлхэйн түрүү бүхы хүнүүдэйшье гайхамшагта һайндэр болоно. Газар дэлхэй дээрэ зол жаргал олохын түлөө, социализм, коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ туйлаһан тон ехэ илалтанууд Ленинэй партиин нэрэтэй холбоотой юм.

Ленинэй парти Россин болон дэлхэйн хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй бүхы ябасаһаа, тэрэ хүдэлөөнэй тон шухала зорилгонуудһаа эшэ үндэһэ абажа байгуулагдаа һэн. Орон доторнай болохоёо байһан революциие хүтэлбэрилхэ, ударидаха, дэлхэйн пролетариадай авангард болохын тулада ородой хүдэлмэришэн анги нягта жагсаалтай, дайшалхы, марксис шэнэ түхэлэй партитай байха ёһотой байгаа. Иигэжэ В. И. Ленин оло дахин заагша һэн. Тиимэ бодото революционно парти байгуулха хэрэгтэ Владимир Ильич бүхы хүсэ шадалаа, ухаан бодолоо зорюулһан юм.

Манай партиин Программые, тэрэнэй тактика болон эмхидхэлэй үндэһэ һуурие зохёохо зуураа, Ленин марксис теоридо, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй дүй дүршэлдэ түшэглэдэг байгаа. Гэбэшье Баруун Европын социал демократиин организацинуудай үльгэр жэшээе Ленин тэрэ зандань хэрэглэдэггүй һэн. Тэдэ партинуудай дүй дүршэлые согсолон, шүүмжэлхы ёһоор шэнжэлэн хаража үзэхэ зуураа, Ленин тэрэ дүй дүршэлһөөнь эгээл һайниинь, марксизмын революционно гол зүйлыень шэлэжэ абаһан байна.

Хоёрдохи съездын хүдэлмэрилһэн бүхы үедэ Ленин болбол партиин теори, тактика болон эмхидхэлэй асуудалнуудаар марксизмын революционно гол ёһонуудые оппортунистнуудһаа эрид шууд, удаа дараалан хамгаалаа һэн. Тиихэдэ социал-демократиин дунда тон хүндэтэй байһан Плеханов Ленинийе дэмжэдэг һэн. Гэбэшье Плеханов тон шухала асуудалнуудые Лениндэл адли тиимэ гүнзэгы һайнаар, марксис ёһоор ойлгодоггүй бэлэй. Хэнэйшье мэдэһээр, Плеханов Хоёрдохи съездын һүүлээр удангүй меньшевигүүдэй талада орожо, һүүлшынгээ үдэрнүүдтэ хүрэтэр оппортунистнуудай зэргэдэ үлөө һэн.

Хоёрдохи съездын гайхамшаг түүхэтэ хэрэгынь гэбэл, партиин түрүүшын Программа баталан абаһан байгаа. Үйлэдбэриин капиталис харилсаануудые социалис харилсаануудаар һэлгэхэ, үйлэдбэриин болон эрьесын хэрэгсэлнүүдтэхи энгэй үмсын орондо ниитын зөөри бии болгохо зорилго тус Программа дотор эсэсэй уг зорилго болгогдожо табигдаһан юм.

Оппортунистнуудай урдаһаа шанга тэмсэл хэжэ, Ленин пролетариадай диктатурын үзэл бодолые съезд дээрэ хамгаалаа һэн. Пролетариадай диктатура хадаа мүлжэгшэ ангинуудай эсэргүүсэлтые дараха, шэнэ, социалис общество байгуулха хүсэн түгэлдэр зэбсэг мүн гэжэ Ленин тоолодог байгаа. Капитализмһаа социализмда орохо үедэ пролетариадай диктатура шухала юм гэжэ марксизм-ленинизмын һургадаг һургаалые бодото түүхэ сүм гэршэлэн харуулаа. Манай орон дотор социализмын бүримүһэн, эсэслэн илахатай хамта пролетариадай диктатура түүхэтэ үүргэеэ дүүргэөд, дотоодын хүгжэлтын зорилгонуудай талаар абабал, СССР дотор мүнөө тэрэ шухала байхаяа болибо гэжэ XXII съездын баталһан КПСС-эй Программа дотор хэлэгдэнэ.

Партиин Программа дотор аграрна болон национальна асуудалнуудые зүбөөр шиидхэһэн ябадал пролетариадые тойрон бүхы ажалшадай нягтаар жагсахадань, демократическа элдэб зүблөөнүүдэй революционно нэгэн түгэлдэр хүсэн боложо нэгэдэхэдэнь айхабтар ехэ удха шанартай байгаа. РСДРП-гэй Хоёрдохи съезд дээрэ абтаһан Программа болбол революциин хоёр шатада хүдэлмэришэн ангиин бэелүүлхэ зорилгонуудые тодорхойлһон, сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ тэрээнэй урагшаа дабшаха замые заажа үгэһэн байна. Тэрэ Программа хадаа революционно марксистска бүхы партинуудта үльгэр жэшээ, оппортунизмда эсэргүү тэмсэлдэнь тэдэ партинуудта тон хүсэтэй зэбсэг боложо үгэдэг һэн.

Съезд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, партиин Уставай үндэһэ һуурида табигдаһан эмхидхэлэй гол ёһонуудшье баруун европынхидой үльгэр жэшээнүүдһээ үндэһөөрөө илгаатай байгаа. Энэньшье ойлгосотой юм. Эмхидхэлэй гол ёһонууд Программатай али нэгэн партиин урдаа табиһан уг зорилгонуудтай хододоо сүм тааруу байха ёһотой бшуу.

Партиин Уставай нэгэдэхи параграф тушаа, партиин байгууламжын эмхидхэлэй гол ёһонууд тушаа съезд дээрэ болоһон шанга тэмсэлэй гол удхань хайшаа байгааб гэбэл, тэндэ Росси дотор ямар партиин байгуулагдаха тухай асуудал, тэрэ парти революци хэхэ парти байха гү, али реформонуудые хэхэ парти байха гү?— гэһэн асуудал шиидхэгдэжэ байһан юм. Эсэстэ болоходоо, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй хуби заяан тухай, манай ороной ерээдүй тухай асуудал түүхын үзэмжэдэ тиихэдэ табигдажа байгаа бшуу.

Оппортунизмын урдаһаа эбсэшэгүй шанга, эрид шуудаар тэмсэжэл, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе үзэл сурталай талаар нэгэдэлтэй байлгажа болохо юм гэжэ КПСС-эй дүй дүршэл харуулна. Энэ дүй дүршэлынь уласхоорондын угаа ехэ удха шанартай юм. Мүнөөнэй ревизионистнуудые болон догматигуудые, творческо марксизм-ленинизмһээ холодогшодые элишэлэн шүүмжэлхэдэ партиимнай дүй дүршэлынь туһална.

Тиин РСДРП-гэй Хоёрдохи съездын гол дүй дүршэлынь шэнэ түхэлэй революционно марксис парти, ленинизмын парти байгуулһан ябадал мүн. Тус парти Эхэ оронойнмнай түүхэтэ хүгжэлтэдэ шиидхэхы удха шанартай байгаа, дэлхэйн бүхы хүгжэлтэдэ ехээр нүлөөлөө.

Ехэ юумэн холоһоо харагдадаг бшуу. Он жэлэй ошохо тудам РСДРП-гэй Хоёрдохи съездын удха шанарынь улам элеэр харагдадаг байха юм. Манай партиин политикада, эмхидхэлэй үндэһэн һургаалда бэелүүлэгдэһэн ленинскэ үзэл сурталай барагдашагүй, мүнхэ хүсэтэй байһые бодото байдал бүримүһэн гэршэлэн харуулаа. 1917 оной Октябриин үдэрнүүдтэ партиимнай түрүүшын Программын гол эрилтэ — засаг түрые хүдэлмэришэн ангиин абажа, пролетариадай диктатура тогтоохо гэһэн гол эрилтэ бэелүүлэгдэһэн юм. Манай оронһоо гадна, мүн бүхы хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ үе — социализм, коммунизм байгуулгын үе эхилээ һэн.

Хоёрдохи съездын һүүлээр манай парти 60 жэл соо алдарта, ехэ замаар — үнэн сэхэ тэмсэлэй, баатар ажал хэрэгэй замаар ябажа ерээ. Марксизм-ленинизмын агуу сурталаар зэбсэгжэһэн, булад хатуу жүрамаар нэгэдэн жагсаһан, арад зонтойгоо нягта холбоотой манай парти Хоёрдохи Программа бэелүүлээ, социализмые бүрин, сүм байгуулаа.

Мүнөө КПСС XXII съездынгээ баталһан гурбадахи Программые бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна. Мүнөө үе сагай гайхамшаг зүйл бологшо гурбадахи Программа хадаа СССР-тэ коммунис общество байгуулгые философско, экономическа болон политическэ талаааарнь үндэһэлэн тодорхойлно. Тиимэһээ манай партиин сэсэн политикые болон Программые Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй али бололхоор муушалжа байһые дуулахадаа, совет арад аягүйрхэн зэбүүрхэнэ бшуу. Имагтал бодото байдалһаа таһарһан, марксизм-ленинизмһээ холодоһон хүнүүд бүгэдэ арадай гүрэн тухай, бүгэдэ арадай парти тухай манай партиин Программын заабаринуудые буруу гэжэ тоолохо байна.

Партийна организацинуудта Советскэ Союзай бүхы коммунистнуудта КПСС-эй Центральна Комитедэй эльгээһэн нээмэл бэшэг дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: XX, XXI, XXII съездүүд дээрэ партиимнай зохёоһон ленинскэ хараа шугам хадаа манай партиин дотоодын болон гадаадын политикын хубилашагүй бата хараа шугам болоно. Дайн сэрэг ба эб найрамдал тухай, социалис системын үүргэ ба хүгжэлтэ тухай, ганса нэгэн хүндэ шүтэлгын үзэл бодол, үйлэ хэрэгэй урдаһаа тэмсэхэ тухай асуудалнуудые, дэлхэйн хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй болон национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй стратеги, тактика тухай асуудалнуудые партиимнай тэрэ хараа шугам тон зүбөөр үндэһэлэн харуулна. Тэрэ хараа шугамынь 1957, 1960 онуудай Московско Зүблөөнүүдэй түүхэтэ документнүүд дотор дэмжэгдэн, баталагдаһан байха юм. Мүнөө үеын эгээн шухала эгээл тэдэ асуудалнуудаар Хитадай хүтэлбэрилэгшэд алдуутай үзэл бодолнуудаа марксистско-ленинскэ партинуудта баадхаха һанаатай байна.

КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд мүнөөнэй үе сагта обществын хүгжэхэ тон шухала асуудалнуудаар онсо илгаатай өөһэдынгөө хараа бодол баримтална, КПСС-тэ болон бусад марксистско-ленинскэ партинуудта хальдана. Тиигэжэ социалис можын, бүхы коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые һула болгоно.

Ленинизмын урдаһаа тэмсэгшэд үни хада нэрээ гутаажа үгы болоо һэмнай. Харин КПСС оршон мандажа, урган бэхижэжэ байһаар лэ! Хүдэлмэришэн ангиин парти байһан манай парти мүнөө бүхы арадай парти, коммунизм байгуулгын түрүү отряд болонхой. Советскэ Союзай Коммунис парти үнэхөөрөө манай үе сагай ухаан бодол; нэрэ түрэ, арюун сэдьхэл болоод, эб найрамдалай түлөө, бүхы ажалша хүнүүдэй зол жаргалай түлөө түрүү зэргэдэ тэмсэнэ.

КПСС болбол аха дүү бусад партинуудтай хамта мүнөөнэй ревизионизмын урдаһаа, мүн догматизм, сектантствын урдаһаа эсэргүүсэн, коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе нягтаар жагсаахын түлөө эрид шангаар тэмсэнэ. Тиихэдэ марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол ёһонуудые сэхэ шууд баримтална. Аха дүү партинуудай бата нэгэдэлтэй байха гээшэ — мүнөөнэй шухалын шухала зорилго мүн.

Н. РУБАН,
КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институдай партиин түүхын таһагые даагшын орлогшо.

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур
1963 оной июлиин 27

Совет дээдэ һургуулинуудай мүнөөдэрэй, үглөөдэрэй зорилгонууд

(СССР-эй дээдэ ба тусхай дунда һуралсалай министр В. П. ЕЛЮТИНТЭЙ хөөрэлдөөн)

Ороноймнай дээдэ ба тусхай дунда һургуулинуудта һуралсалай жэл дүүрэбэ. Совет ороной арадай ажахы һайн бэлэдхэлтэй залуу кадрнуудые хүлеэн абаба.

СССР-эй дээдэ ба тусхай дунда һуралсалай министр В. П. Елютин ТАСС-ай корреспондентдэ иигэжэ мэдээсэнэ:

— Мүнөө манай орон дотор дээдэ ба тусхай дунда мэргэжэлэй эрдэмтэй хүдэлмэрилэгшэд 10 гаран миллион хүн бии юм. Тэдэнэй дунда оюун бэлиг ехэтэй, үндэр мэргэжэлтэй инженернүүд, техникүүд олон. Эдэ олон миллион эрдэмтэдэй ашаар научна болон техникын гүн ехэ дэбжэлтэ туйлагдажа, Советскэ Союз дэлхэйн индустриальна томо гүрэнүүдэй түрүү зэргэдэ гараһан байна.

Үнгэрһэн энэ һуралсалай жэл хадаа һургуули тухай хуулиин үндэһэн дээрэ мэргэжэлтэдэй теоретическэ болон бодото ажалай бэлэдхэлэй шанарые саашадань улам һайжаруулха жэл болоно үрөө. КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, һургуули ажабайдал хоёрой нягта холбоое бэхижүүлһэнэй ашаар һайн үрэ дүн туйлагдаба. Мүнөө эдэ һургуулинуудые, техникумүүдые түгэсхэгшэд үйлэдбэри, ажабайдал үлэмжэ һайнаар мэдэдэг болоо, коллективүүдтэхи олониитын политическэ ажалай дүй дүршэлдэ һуралсана. Тиихэтэйгээ хамта бүри гүнзэгы, элдэб олон янзын теоретическэ бэлэдхэл шудална. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, мүнөөнэй түгэсхэгшэд хэдэн жэлэй урда тээ дээдэ гү, али техникум дүүргэгшэдһээ өөһэдынгөө эрдэмэй, бодото ажалай бэлэдхэлээршье, хүмүүжэлээршье, улас түрын болбосоролоорошье тад ондоо байха юм.

Коммунис партиин, совет правительствын, ленинскэ комсомолой уряалаар манай мэргэжэлтэдэй олонхидынь Эхэ оронойомнай али газар нютагта тэдэнэй ажал, эрдэм болбосорол ехээр хэрэглэгдэхэб — тэндэ лэ ошохо дура һаналаа гаргана. Мүнөө жэл бидэ оронойнгоо зүүн ба хойто областьнуудай шэнэ барилганuудта, шэнэ ба боро газар элдүүрилхэ районуудта ошожо ажаллахые хүсэгшэдэй һанал хүсэлые гүйсэд хангажа шадаагүйбди.

Энэ жэл дээдэ һургуулинуудые дүүргэһэн 330 мянган хүн, тусхай мэргэжэлэй дунда һургуули түгэсхэһэн 520 мянган хүн совет интеллигенциин алдарта отрядта оробо. Түгэсхэгшэдэй дунда 120 мянган инженер, 31 мянган агроном, 300 хүн дээдэ эрдэмтэй хүдөө ажахын техник болон механизаторнууд, 100 мянга шахуу багшанар, 28 мянга шахуу врачнууд бии. Мүн энэ жэл радиоэлектроникын электронно, тоо бодолгын ухаанай техникээр, химиин болон бусад шэнэ техникын талаар мэргэжэлтэдые бэлэдхэлгэ нилээд дээшэлээ.

Үдэшын болон заочно һуралсал һүүлэй жэлнүүдтэ угаа ехээр хүгжэбэ. Жэшээлхэдэ, һүүлэй 10 жэл соо (1953 онһоо 1963 он хүрэтэр) үйлэдбэриһөө таһаралтагүйгөөр дээдэ мэргэжэлэй кадрнуудые бэлэдхэлгэ 2,5 дахин, дунда мэргэжэлтэдые 7,2 дахин олошороо.

Совет дээдэ һургуулинуудта гадаадын эрхэтэнэй һуралсаха ябадал жэлһээ жэлдэ үргэдэжэ байна. Мүнөө СССР-эй дээдэ һургуулинуудта 12 мянган студентнэр, аспирантнууд һуралсана. Энэ жэл 800 гаран хүн совет дээдэ эрдэмэй дипломтой боложо орон нютагтаа бусаха юм.

КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленум мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ талаар дээдэ болон тусхай дунда һургуулинуудай амжалтые тэмдэглэхэ зуураа үйлэдбэриин һуралсалай талаар нилээд дутагдалнуудтай байна гэжэ заагаад, һуралсал хүмүүжэл хоёрые нэгэдхэн ябуулха хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандаһан зарим ажахын, партиина болон совет эмхинүүдые, арадай гэгээрэлэй зургаануудые шүүмжэлһэн байна.

«Арадай ажахыда, наука болон соёл культурада эрдэм ехэтэй мэргэжэлтэдые бэлдэхэ, тэдэндэ марксистско-ленинскэ хараа бодол, коммунис мэдэрэл нэбтэрүүлхэ, эрхэтэниие эрхим һайн шэнжэ шанартайгаар хүмүүжүүлхэ гээшэ дээдэ ба дунда тусхай һургуулинуудай зорилго болоно», — гэжэ КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй тогтоол соо хэлэгдэнэ.

Оюутан залуушуулые коммунис үзэл сурталаар хүмүүжүүлгэдэ наукын үүргые дээшэлүүлхэ үргэн арга боломжонуудые дээдэ ба тусхай дунда һургуулинуудай үмэнэ КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй тогтоол нээжэ үгэһэн байна.

РСФСР-эй промышленностиин болон барилгын хүдэлмэрилэгшэдэй байгша оной апрель һарада болоһон зүблөөн дээрэ Н. С. Хрущев үгэ хэлэхэдээ наука, техникые хүгжөөхэ хэрэгтэ, үйлэдбэриие дэбжээхэ хэрэгтэ һургуулинуудай научна кадрнуудые, аспирантнуудые, студентнэрые үргэнөөр ашаглахань шухала байна гэжэ заагаа һэн. Энэ заабариие бэелүүлэн дээдэ һургуулинуудай хүдэлмэрилэгшэд үйлэдбэриин хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта зарим заводуудай, конструкторска бюрогой, һалбариин научна институдай дэргэдэ лабораторинуудые, эрдэм шэнжэлэлгын баазануудые байгуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсанад.

Партиин Центральна Комитедэй табиһан эдэ зорилгонуудые бэелүүлхын тулада студентнэрэй өөһэдынь бэеэрээ хэхэ ажалые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгые хатуугаар шууд баримталан ябуулха, программыень шэнэ эрдэм ухаанай мэдээсэлнүүдээр хангаха шухала болоно. Һуралсалай бүхы ажалые наука, техникын шэнэ туйлалтын үндэһэн дээрэ, теори практика хоёрой бүри нягта холбооной үндэһэн дээрэ зохёон ябуулжа, залуу мэргэжэлтэдые хүн түрэлтэнэй ухаан бодолой баялигые оложо мэдэхэдэ туһалха арга болохо түүхын хүгжэлтын хуулинуудай эрдэмээр зэбсэглэхэ гээшэ — мүнөөнэй гол шухала зорилго болоно.



Улаан-Удын № 4 һургуулиин 5-дахи «В» классай 30 һурагшад бүгэдэ 100 процент дүүргэжэ гараһан юм. ЗУРАГ ДЭЭР: һурагшад классаараа Евдокия Владимировна Костеева багшатаяа город шадар сэнгэжэ байна.

С. БАЛДУЕВА

Буряадай спортын уг заншал тухай

Буряадууд хэр угһаа барилдаан, урилдаан, һур харбалга, һээр шаалга гэхэ мэтын һорёо мүрысөө эмхидхэдэг байһан гэлшэ.

Һур харбалга, бүхэ барилдаан, мори урилдалга хэр уг заяанһаа хойшо буряад арадай дунда заншал болонхой. Буряадай элитэ эрдэмтэ М. Н. Хангалов «Буряадуудай национальна һайндэр» гэһэн зохёол дотороо һур харбаан тушаа иигэжэ бэшээ һэн: «Эртэ урдын барга буряадууд зэгэтэ абаһаа эхи абажа, тэрэ гэһэнһээ хойшо һур харбалга эмхидхээ юм». Мүнөө һур харбалга олониитын дунда үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ, үндэһэн түхэлэй спорт болоо.

Эртэ урда сагташье эрэгтэй буряадууд булта шахуу мэргэн харбагшад байһан. «13—14-тэй хүбүүдһээ эхилээд, үндэр наһатан хүртэрөө хори буряадууд ном һаадаг дархалжа, бүтээһэн тэрэ зэмсэгээрээ һур мэргэнээр харбадаг, хурдан хүлэгүүдые урилдуулдаг байһан юм», — гэжэ түүхэшэн Т. Тобоев бэшээ һэн.

Монгол угсаатан, мүн буряадууд хара багаһаа һур харбажа, эмнигые һургажа шададаг байгаа бшуу. Тиимэһээ мэргэн харбагшад шалгаржа, һураг суута гарадаг байһан юм. Тэдээн тухай түүхэ домогтошье үсөөн бэшэ бэшэгдэһэн байха.

Нютаг нютагуудта буряадуудай энэ үндэһэн спорт—һур харбаан ондо ондоогоор нэрлэгдэнэ. Хэрбээ агынхидай тэрэниие һур харбаан гэжэ нэрлэхэдэ, Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй болон Хяагтын буряадууд бай харбаан гэдэг. Бусад буряадууд (боохон эхирэд-булгад) баһал һур харбаан гэдэг.

Һур харбалгын мүрысөөн республика доторнай хаа хаанагүй үнгэргэгдэнэ. Нютагай, аймагай, округой болон республикын һур харбаан жэл бүхэндэ үнгэргэгдэнэ. Нютагай мүрысөөнһөө эхилэн удаа удаалан болодог аймаг, управлениин һур харбаанда илагшад республикын чемпион хүрэтэрөө шалгарна. Буряадууд энэ нааданда ехэ дуратай, тэрээндэ зон олоороо хабаадалсадаг байна. 1895 ондо Балаганска округой Боохоной ведомствын зон Идэ голой эрьедэ түрүүшын һур харбаа эмхидхэһэн юм. Тус нааданда 3000 гаран хүн зон суглараһан гэлсэхэ. Мүн Агада, Ивалгада иимэрхүү һайндэрнүүд 2—3 хоногой туршада үргэлжэлүүлэгдэдэг байһан.

Революциин урда тээ нютаг нютагта үнгэргэгдэхэһөө бэшэ тээ бүхы буряадай мэргэн харбагшадые хабаадуулһан һорёо мүрысөөн болодоггүй байһан гээшэ. Зүгөөр революциин илан мандаһанай һүүлээр, 1924 онһоо хойшо иимэ заншалта һайндэр аймаг, республиканска һур харбаанууд жэл бүхэндэ үнгэргэгдэдэг болоо. Республикын анха түрүүшын һур харбаан 1924 оной августын 2-то Буряадай АССР-эй нэгэдэхи жэлэй ойн баяртай дашарамдуулан үнгэргэгдөө бэлэй.

Гушаад ондо Агын, Ивалгын болон Зэдын мэргэн харбагшад шалгарагша һэн. 1929 ондо түрүүшын гурбан һууриие Дээдэ-Үдын (Улаан-Үдэ) түлөөлэгшэд эзэлһэн байгаа. 1936 ондо Агын мэргэн харбагша Н. Найдаков түрүү һуури эзэлээ һэн. Удаадахи жэлдэнь Хориин аймагай һур харбагшад эзэлһэн юм. Дайнай урда тээхэнэ республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ Зэдын, Сэлэнгын мэргэн харбагшад хүртэһэн байна.

Дайнай һүүлээр һур харбалгын классификаци бии болгогдоо бэлэй. Энэ хадаа мэргэнээр харбалгын саашадахи ургалтада нилээд туһа хүргэһэн байха. 1957 онһоо эхилэн, үндэһэн спортоор матчева уулзалганууд үнгэргэгдэдэг болонхой. Тэдэ уулзалгануудта Усть-Ордын, Агын национальна округуудай болон Буряадай АССР-эй түлөөлэгшэдэй хоорондо мүрысөөн үнгэргэгдэдэг боложо эхилээ һэн. 1962 ондо Кызыл хотодо болоһон Сибириин арадуудай спартакиадада Усть-Ордын округой залуушуулай команда түрүү һуури эзэлээ бэлэй. Тэндэ мэргэн харбагша Доржиев, барилдаашан Адамов гэгшэд Сибириин чемпионууд болоо.

Мүнөө Усть-Ордада һур харбалгаар тусхай һургуули байгууланхай. Гэхэтэй хамта манай республикада иимэ һургуули бии болгохо тон шухала.

Мүнөө буряад эбэр номоор һоридохоһоо гадна, уласхоорондын номоор харбалга эхилжэ байна. Тиимэһээ арба нэгэ, долоон жэлэй һургуулинуудта ном һаадагта һургаха секцинүүдые байгуулаа һаа, зохисотой гэжэ һанагдана.

Адхалдама ехэ адхаалтан,
Тулама бүхэ хүлтэн,
Бүдүүн ехэ адхаалтан,
Буха ехэ хүзүүтэн.
Барилдаан дээрэ

Баруун заха хараашан,
Баатар соло абаашан, —
гэжэ буряад,ород баат[...]
бүхэ барилдаашадаа ул[...]
тадаг байһан.

Бүхэ барилдаан Буряа[...] тор хаа хаанагүй адлирху[...] хэ барилдаанда һая болон[...] хүнгэн бэетэйшүүлээ или[...] үнгэргэгдэдэг байгаа. Му[...] бүхэ барилдаан манай [...] дотор үргэнөөр дэлгэрүү[...] 1924 ондо республикын [...] солодо Троицкосавска (Х[...] магай барилдаашад Очиро[...] ев болон Убугунов (Бо[...] шэд хүртэһэн байна. [...] жэлдэнь Дээдэ-Үдын аймa[...] лэгшэд Ленхобоев, Нимаев[...] (Боохон) гэгшэд республ[...] пионууд болоо һэн. 1930-[...] та Эхирэд-Булагадай, Алa[...] шүүл иладаг болоо бэлэй.

1939 ондо чемпионууда[...] рес һэлгэгдэжэ, Зэдын [...] Дагбаев, Хандуев гэгшэд [...] ри эзэлһэн юм. Удаадахи [...] тэнь Түнхэнэй, Захаами[...] даашад нилээд суурхаһан.

Буряадай барилдаашад [...] соогоо мэдээжэ болонхой. [...] Кызылдэ үнгэргэгдэһэн [...] буряад барилдаашад шалг[...] лэй. Аха дүү Геннадий, В[...] меевтэн, Кадар Ширинов, [...] Лаврентьев, Бато Базаров[...] Максимов гэгшэд чемпион[...]

Республикын 40 жэлэй [...] рюулагдаһан һур харбаан, [...] хэ барилдаан хүн зониие [...] нирхуулаа.

Һур харбаа, бүхэ [...] най гуримые саашадань [...] һайжаруулжа, спортсмену[...] дабариие дээшэлүүлхэ шу[...]

Б. Са[...]
спортивна прессэй [...]

Хилын саанаһаа

КУБЫН ПРАВИТЕЛЬСТВЫН БЭЕЛҮҮЛҺЭН ХЭМЖЭЭН

ГАВАНА, июлиин 25. (ТАСС). Кубын правительство Гаванада байдаг США-гай посольствын гэрые гүрэнэй мэдэлдэ оруулба. Юуб гэхэдэ, Америкын банкнуудта байһан Кубын мүнгэн зөөриие Холбоото Штадуудай правительство бусаахагүй шиидхэбэри абаһан байгаа. Кубын правительствын бэелүүлһэн энэ хэмжээнь харюудаа абаһан шиидхэбэри болоно.

Э. Коттоной мэдүүлгэ

БЕРЛИН. Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федерациин түрүүлэгшэ Э. Коттон Москвада болоһон эхэнэрнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс тухай мэдүүлгэ хэбэ.

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федераци үүсхэл гаргажа, энэ оной июниин 24-һөө 29 хүрэтэр эхэнэрнүүдэй бүхэдэлхэйн эгээ үргэн конгресс зарлаба. Дэлхэйн бүхы континентнүүдэй 113 оронууд конгрессто 1543 делегадуудые, айлшадые, ажаглагшадые эльгээһэн байна. Тэндэ элдэб наһанай, элдэб ажалтай, элдэб үзэл бодолтой, элдэб үндэһэ яһанай эхэнэрнүүд, тэрэ тоодо хүндэтэй айлшан боложо түрүүшын эхэнэр-космонавт В. Терешкова хабаадаа гэжэ Э. Коттон хэлэбэ.

Конгрессто хабаадаһан бүхы делегаци шухалын шухала асуудалнуудаар һанал бодолоо тодорхойлон харуулһан байна.

Бүхы дэлхэйн эхэнэрнүүдтэ зорюулагдаһан хандалгые конгрессто хабаадагшад нэгэн дуугаар баталан абаа. Эб найрамдал тогтоохын, буу зэбсэг хуряахын, национальна талаар бэеэ даанхай байдалтай болохын, эхэнэрнүүдэй демократическа эрхэ сүлөөтэй болохын түлөө бүхы дэлхэйн эхэнэрнүүдые нэгэдүүлхэ шухала гээд тэрэ хандалга соо тэмдэглэгдэнхэй.

М. КЕЙТА: Социализм байгуулха гэжэ шиидээбди

БАМАКО, июлиин 25. (ТАСС). Малиин ажалшадай национальна союзай нэгэдэхи конгресс Малиин ниислэлдэ боложо байна. Энэ конгрессэй үсэгэлдэр үглөөнэй заседанида Малиин Республикын президент Модибо Кейта үгэ хэлэбэ. Президентые конгрессэй делегадууд нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

Национальна байгуулалтын, республикада социалис экономико байгуулгын мүнөөнэй шатада Малиин профсоюзууд ехэ үүргэтэй, харюусалгатай гэжэ Модибо Кейта онсолон тэмдэглэбэ.

Харин гүрэнэй баадхан бии болгоһон колониальна алба захиргаан үгы болгоолонхой. Таанад экономикын, управлениин гол шухала секторнүүдые бултыень гартаа барижа байнат гэжэ конгрессэй делегадуудта Модибо Кейта хандаба.

Дотоодын, мүн гадаадын дайсад тухай республикын ажалшад һэргылэмжэтэй байха ёһотой гэжэ президент уряалаа. Бидэнэр яахадаа һэргылэмжэтэй байха ёһотой болонобибди гэхэдэ, социализм байгуулха гэжэ сэхэ шууд шиидээбди. Социализмда хүнэй хүниие дарлаха ябадал байхагүй, национальна олзо доход тон тааруу һайнаар хубаарилагдаха. Иигэжэ хуушанай ёһо заншал, Африкада тохёолдоһон зарим экономическа номнол дуулан буруу һүрэхэ гээд Модибо Кейта үргэлжэлүүлбэ. Дотоодымнай байдалда бэрхэшээл тохёолдуулхын, манай партиие, арадые социалис байгуулалтын харгы замһаа зайлуулхын тула бүхы юумэн хэрэглэгдэхэ гэжэ президент тэмдэглэбэ.

Таанадай туйлаһан амжалта бүхы Малиин арадай, Африкын амжалта болохо гээд М. Кейта конгрессэй делегадуудта хандаа. Африка хадаа шэнэ харгы замаар дабшажа, хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэдэ, эрдэм ухаанда хубитаяа оруулха хүсэлтэй. Таанадай амжалта бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хэрэгүүдэй туйлаһан амжалта болохо гэжэ президент Модибо Кейта хэлээ.

Сириин революционно командованиин национальна соведэй мэдүүлгэ

ДАМАСК, июлиин 25. (ТАСС). Сириин революционно командованиин национальна совет ОАР-ай президент Насерай июлиин 22-то хэлэһэн үгэ тухай мэдүүлгэ гаргаа. Арабуудай нэгэдэлдэ ехэ аюултай гэжэ Насерай хэлэһэн үгые тайлбарилба. Сириин информациин министр Джунди энэ мэдүүлгыень үсэгэлдэр Дамаскын радио, телевиденеэр уншаһан байна. Гурбан гүрэнэй хабаададаг федерациһаа Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын гараха тухай шиидхэбэри президент Насер баталаа гээд тэрэ мэдүүлгэ соонь заагданхай.

Аюулгүйн Советтэ

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 25. (ТАСС). Аюулгүйн Соведэй үсэгэлдэрэй заседанида Салазарай засаг түрын түлөөлэгшэ, гадаадын хэрэгүүдэй министр Франко Ногейра үгэ хэлээ. Тиихэдээ Португалиин колонизаторска политикые али болохо аргаар магтаһан байна. Португалиин бэелүүлдэг политика «ООН-ой уставтай таараладана» гэжэ тэрэ убайгүйгөөр мэдүүлээ. Португалиин колонинуудтахи национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн «алуур хюдалгын» хэрэг болоно гэжэ Португалиин түлөөлэгшэ хэлэбэ. Энэ национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн хилын саанаһаа эмхидхэгдэнэ гэжэ тэрэ үргэлжэлүүлээ. «Алуур хюдалга» хэдэг хүнүүдые Африкын гүрэнүүд, тодорхойлбол, Тунис, Гана, Конго дэмжэнэ, тухирна гэжэ Португалиин гадаадын хэрэгүүдэй министр тэмдэглэбэ. Богонёор хэлэхэдэ, Португали ООН-ой Генеральна Ассамблейн шиидхэбэринүүдые саашадааашье бэелүүлхэ, Африкадахи колонинуудайнгаа арадуудта бэеэ даанхай байдал олгохо хүсэлгүй гэжэ Португалиин түлөөлэгшэ тэндэ хэлэһэн байна.

Салазарай засаг түрын түлөөлэгшэ яахадаа иимэ убайгүйгөөр мэдүүлгэ хээб гэхэдэ, Португалиин баруунай союзнигууд эдэ хорото ашануудыень һайшаан дэмжэнэ. Португалиин колонизаторнуудта эсэргүү сэхэ шууд шиидхэбэри Аюулгүйн Соведэй гаргахагүйн түлөө оролдолго гаргахабди гээд баруунайнь союзнигууд үгэеэ үгэһэн байна бшуу.

Удаалуулан Ганын түлөөлэгшэ Квейсон-Секки үгэ абаба. Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ хабаадагшадые Гана буугаар хангана гэжэ Португалиин министрэй хэлэһэниие Ганын түлөөлэгшэ буруушаагаа. Африкын гүрэнүүд олон жэлэй туршада Африкада колониализмые амгалан ёһоор усадхаха тэмсэл ябуулдаг гэжэ Квейсон-Секки мэдүүлээ. Тиигээд энээн тухай Африкын олон тоото конференцинүүдэй шиидхэбэриие тэрэ дурдаһан байна. Хэрбээ колонинингоо арадуудта Португалиин бэеэ даанхай байдал олгоо һаань, колониализмые усадхаха зорилго амгалан ёһоор бэелүүлэгдэхэ һэн. Харин Португали колонинуудайнгаа арадуудта бэеэ даанхай байдал олгохые арсажа, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе буу зэбсэгэй хүсөөр дараха гэжэ шиидэһэн байна. Энэ ушарта Африкын арадуудые алажа хюдажа байхадань Африкын гүрэнүүд хэрэглээшэгүй болоод байжа шадахагүй гэжэ Ганын түлөөлэгшэ Квейсон-Секки үргэлжэлүүлбэ.

Португали болбол гээгдэнги, үгырһэн гүрэн гээд Ганын түлөөлэгшэ тэмдэглэбэ. НАТО-до хабаададаг союзнигуудайнгаа туһаламжагүйгөөр Португали колониальна дайн байлдаае хэжэ шадахагүй байгаа. Сенеальска һуурин газарнуудта хэрэглэгдэһэн бомбонуудынь Португалидашье хэгдээгүй, Португалииншье мүнгөөр абтаагүй. НАТО-до хабаададаг гүрэнүүд Португалида туһална гэжэ Ганын президент К. Нкрумын хэлэһые Квейсон-Секки һануулаа.

Португалиин, Африкын гүрэнүүдэй хоорондо тохёолдожо болохо зэбсэгтэ тулалдаае уридшалан сарахын зорилгоор Аюулгүйн Совет сэхэ шууд хэмжээнүүдые абаха ушартай, гэжэ Ганын түлөөлэгшэ мэдүүлһэн байна.



«Сүлөөтэ дэлхэй» гээшэмнай иимэл даа. Ресторанай хажууда пикет хэжэ байһан негрнүүдые полицинхид хэһээжэ байна. (США, Мэрилэнд штат).

ЮПИ ТАСС-ай фото.

Аха нютагт[...]

ЖАБ БААБАЙ

«Ленин» колхозой аха заха зонуудай нэгэн болохо Жаб Дабаевые танихагүй хүн байгаа һаа, заатагүй мэндэшэлжэ гараарайгты. Дала холо гарабашье доробюн тэнюун зандаа, хамтынгаа ажал хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг лэ. «Колхозой эрхим луговод хэн бэ?» — гээд тэндэхинһээ асуугаа һаатнай, — «Дабаев Жаб үбгэжөөлнай», — гэжэ харюусадаг. Мүнөө жэлдэ Сэнсэ голые үгсөөд захагүй үргэн гол нугануудые уһаар хангаһан байна. Урдань энэ нугада хайр шулуун лэ элбэг һэн. Мүнөө тэндэ үбдэг сохимо үндэр ногоон заха үзүүргүй ургажа харагдадаг. Энэмнай Жаб баабайн ажалайнь үрэ дүн ха юм.

Мүнөө тэрэ үбгэжөөлнай колхоздоо 20 шарга, олон тоотой тармуурнуудые хэжэ бэлэглэбэ.

— Гэртээ яажа миин һуухабиб даа. Хаба шадалаараа үбһэндэ гаралсаха һанаатайб, — гэжэ хөөрэнэ.

Жаб баабаймнай үншэн ганса Шойнимаяа «гарыень ганзагада, хүлыень дүрөөдэ» хүргэжэ ябана. Тэрэ аша хүбүүниинь мүнөө жэлдэ Орлигой һургуулиин наймадахи класс дүүргээ, юһэдэхидэ һураха юм. Тэдэ хоёрнай хамтынгаа адуу малда үбһэ тэжээл бэлдэхээ хээрэ гаралсанхай.

БУУРАЛ ТӨӨБИИН АША

Ажал хүдэлмэриие жаргал гэжэ тоолодог Сыпыл Мунконова хүгшэн Орлик тосхондо ажаһуудаг. «Буурал төөбиимнай» гэжэ пенсионер Мунконовае [...]хи зон нэрлэдэг. [...] ашанараа ажал хү[...]ридэ дуратайгаар [...] жүүлхэ гэжэ хара[...] һаан нааша тэрэ о[...]дог. Теэд энэ нангин [...] гээ бэелүүлжэ шада[...] жэ хэлэлтэй. Эгээ ех[...] хүбүүниинь — Орлигой[...]да һургуулиин найм[...] классай һурагша — [...] рий Мунконов зун[...] амаралта бүхэндэ «К[...] низм» колхозой бр[...] бригадада хүдэлдэг[...] шалтай болонхой.

Мүнөө зун барилга[...] хүдэлжэ, 120 түхэриг [...] олоо. Сугтаа хүдэлд[...] хэдынь Валериие һа[...] иигэжэ хэлэдэг:

— Бэрхэ хүбүүн [...] Ёһотой хүн боложо [...] хань мүнөөнһөө эли[...] болохо багаһаа, хүлэ[...] лохо унагаһаа» гэжэ[...] дэһээ эхитэйл байна [...]

Гар хажуур гү, али[...] ханай һүхэ гү, хам[...] Валерий аляагаар [...] хүдэлхэ мэргэжэлтэй. [...] нөө залуу дархамна[...] барилга дээрэ хүдэлна[...]

— Энэ хүрэтэрнь [...] гааб. Мүнөө таанадай[...] шань һургаха ээлжээн[...] — гэжэ Сыпыл төөби[...] һургуулиин багшан[...] сугтаа хүдэлдэг нүхэ[...] захидаг, найдадаг гэж[...]

Буурал төөбиимнай[...] хүниие ажалда дур[...] гаар хүмүүжүүлхэ [...] хэрэгэйн түрүүшын [...] дүн энэл даа.

Д. Д. Лыгден[...]

Редактор
Ц. О. ОЧИ[...]

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан[...] улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. р[...]тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—2[...] отделов: сельскохозяйственного производства и парт[...] жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и па[...]ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологиче[...] —24-74, советского строительства и быта—34-93, рабсе[...]ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и перевод[...] 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00483. Зак. № 959.